

ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ
ΑΝΘΩΝ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΤΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΥΠΟ
Ι. Τσακασιάνου.

ΤΗ ΠΡΟΟΥΜΩ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΛΟΓΙΩΝ.

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Ο ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ.

1874.

ΕΤΟΣ Α.—ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

- I ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΜΟΥΤΣΗΣ καὶ Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΕΠΙΓΡΑΦΙΑ.
- II Περὶ ΘΕΡΜΟΜΕΤΡΩΝ, ὑπὸ **I. Α. ΜΑΡΓΑΡΗ** (ιατροῦ).
- III Ἡ ΘΕΙΑ ΠΡΟΝΟΙΑ, (συνέχεια καὶ τέλος). Μετάφρασις **Γ. Κ. ΣΦΗΚΑ**.
- IV ὙΜΝΗΝ ἢ ὙΜΝΑΙΟΣ, ὑπὸ **Α. Π. ΒΛΑΧΟΧΡΙΣΤΟΥ**.
- V Οἱ ΑΦΗΡΗΜΕΝΟΙ, Κωμῳδία μονόπρακτος ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ ὑπὸ **Γ. Κ. ΣΦΗΚΑ**.
- VI ΑΙΝΙΓΜΑ.
- VII ΠΟΙΗΣΕΙΣ. ΕΥΧΗ κατὰ τοὺς γάμους Π. Σ. ΒΑΛΛΩΡΙΤΟΥ μετὰ τῆς δεσποινίδος ΙΟΥΛΙΑΣ Α. ΡΑΛΛΗ ὑπὸ **Α. ΒΑΛΛΩΡΙΤΟΥ**.—ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ ΙΟΥΛΙΑΣ Α. ΡΑΛΛΗ νεονύμφου Π. Σ. ΒΑΛΛΩΡΙΤΟΥ, ὑπὸ **Κ. ΜΕΣΣΑΛΑ**.—ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΣ ὑπὸ **Α. ΚΑΨΟΚΕΦΑΛΟΥ**.—Τῆς ΕΙΣΑΒΕΤ ΓΕΡΟΥΛΑΝΟΥ ὑπὸ **Α. ΜΑΡΤΖΩΚΗ**.

ΕΙΔΟΓΟΙΗΣΙΣ.

Ἐνεκα τῆς πληθούς τῆς ὕλης τοῦ μηνὸς τούτου, ἠναγκάσθημεν ν' ἀναβάλωμεν διὰ τὸ προσεχὲς διάφορα ἄρθρα ἐν οἷς τὴν συνέχειαν καὶ τὸ τέλος τοῦ πρώτου μέρους τῶν Ἑλληνικῶν Σκηῶν, μετ' αἷς ἀρξόμεθα τακτικῶς δημοσιεύοντες ἐν παραφυλλίδι τὸ ἑραϊότατον καὶ πληρὲς ἐνδιαφέροντος μυθιστορηματικῶν **K. PONSON DU TERRAIL**

LES MASQUES ROUGES.

Ἡ ΣΥΝΤΑΞΙΣ.

ΣΑΚΥΝΟΙΟΣ ΑΝΘΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΑΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΕΤΟΣ Α'.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1874

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Α'.

ΤΟΙΣ Κ. Κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙΣ

Ὅτε τὸ πρῶτον μᾶς ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα ἐκδόσεως περιοδικοῦ συγγράμματος, καὶ ἐνθουσιῶντες παραδέχθημεν αὐτὴν ἐπὶ τῇ πεποιθήσει ἐκπληρώσεως δυσκόλου μὲν πλὴν χρησίμου ἔργου, παρουσιάσθησαν ταυτοχρόνως, πλὴν τοῦ ἀσθενοῦς τῶν δυνάμεων ἡμῶν καὶ τὰ προσκόμματα ὑλικῆς συνδρομῆς. Εἰς ἐπίσχεσιν ἠθικὴν αὐθορμήτως προσηνέχθησαν παρέχοντες τὴν εὐγενῆ σύμπραξιν τῶν πολλοῦ τῶν ἐνταῦθα λογίων, πεπεισμεθα δὲ ὅτι καὶ ἄλλοι ἔκτε τῶν ἐνταῦθα καὶ τῶν ἀλλαχοῦ θά σπεύσωσι χεῖρα ἀρωγὸν τείνοντες ἡμῖν. Ὡς πρὸς τὰ προσκόμματα ὑλικῆς συνδρομῆς, ταῦτα λίαν δυσπρόβλητα μᾶς ἐφάνησαν, καὶ τὸ θάρρος ἡμῶν ἠσθάνθημεν κάπως ἐκλείπον, διότι οὐδὲν ὀχληρότερον τοῦ περιέρχεται τις δίκην ἐπαίτου ὅπως, (ΣΑΚ. ΑΝΘΩΝ. ΕΤΟΣ Α').

ἂν οὐχὶ ἄλλο, καλύψῃ τὰ ἔξοδα ἐκδοθησομένου βιβλίου. Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι εὐρίσκονται πολλοὶ οἱ εὐχαρίστως δίδοντες τὴν ὑπογραφήν των, πλείστοι δὲ τούτων καὶ τὴν πληρωμὴν, εὐρίσκονται ὁμως καὶ ἄλλοι δι' ἀψιθίου ποτιζόντες τοὺς δυστυχεῖς ἐκδότας. Γνωρίζετε, φίλτατοι Κ. συνδρομηταί, ὅτι ἐλαχίστη δόσις κινίνης οὐχὶ μόνον ἐξαλείφει τοῦ στόματος ἡμῶν τὴν ἠδύτητα προγευθέντος γλυκύσματος, ἀλλὰ καὶ πικρίαν οὐχὶ ὀλίγην ἀφίνει. Ταῦτα σκεπτόμενοι ἐμείναμεν ἐπὶ πολὺ ἀμφιρρεπεῖς, ἂν ἔπρεπε νὰ ἐκδώσωμεν ἀγγελίαν, ἢ καὶ ὁ καλὸς οὗτος σκοπὸς ἡμῶν ἀτελεσφόρητος νὰ μείνῃ. Καὶ ἀτελεσφόρητος θὰ ἔμενεν, ἐὰν μὴ ὁ καλὸς ἡμῶν φίλος Κος. I. Τσακασιάνος ἐσπευδὲ νὰ μᾶς ἐξαγάγῃ τῆς ἀμηχανίας ταύτης.

Βασίζόμενος ὁ μουσοφιλὴς οὗτος φίλος ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὴν ἰκανότητα τῶν ὑποσχεθέντων ἡμῖν τὴν σύμπραξιν

ξιν αὐτῶν λογίων, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν Ὑμετέραν φιλομουσίαν ἀνέλαβε τὸ οικονομικὸν μέρος τῆς ἐκδόσεως· οὕτω δὲ ἡμεῖς, ἀπαλλαγέντες ἐνασχολήσεως ὀχλήρας, θὰ δυνηθῶμεν μετὰ περισσοτέρας προθυμίας νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἀρτισυστάτου «Ζακυνθίου Ἀνθῶνος»

Προσερχόμεθα λοιπὸν διὰ τοῦ παρόντος Α'. φυλλαδίου ἐκφράζοντες τὴν ἡμετέραν εὐγνωμοσύνην πρὸς τε τοὺς ὑπογράψαντας τὴν προεκδοθεῖσαν ἀγγελίαν, ὡς καὶ τοῖς δια φιλίου μειδιάματος ὑποδεχθησομένοις αὐτὸ πεμπόμενον ἐπὶ συνδρομῇ.

Ἡ ὕλη, ἣν θὰ καταχωρίζομεν, ἔσεται ἐκλεκτή. Βιογραφίαι διασήμων ἀνδρῶν, ἀνεκδοτικὴ ἱστορία, ἀνακαλύψεις, περιηγήσεις, διάφοροι ἐπιστημονικαὶ γνώσεις λίαν ἀφελῶς ἐκτεθειμένα ὅπως προσοίται ἀποβῶσι καὶ τοῖς ἀπλουστέροις, ἠθικὰ διηγήματα εἰς τὴν τῆς καρδίας διάπλασιν ἀφορῶντα, ποιήσεις εἰς τὴν καθαρὰν δημοτικὴν γεγραμμένα γλῶσσαν, καὶ ἐπομένως τὴν ἐλπίδα παρέχουσαι τοῦ νὰ γίνωσι κτῆμα τοῦ λαοῦ, ἀνέκδοτα ἐκ τῶν νεωτέρων χρησιμεύοντα, οὕτως εἰπεῖν, ὡς μεταδόρπιον, ἰδοὺ τὸ ἡμέτερον πρόγραμμα.

Δὲν ἀγνοοῦμεν ὅτι πολλὰ εἰσέτι ὑπολείπονται, πλὴν καὶ ταῦτα δύναμεθα νὰ ὑποσχεθῶμεν πεποιθότες ὅτι τὴν ὑπόσχεσιν ἡμῶν θὰ ἐκπληρώσωμεν, ἂν εἰς τὸν ἡμέτερον ζῆλον ἀντάποκριθῆτε καὶ Ὑμεῖς παρέχοντες τὴν ὀλικὴν ἀρδευσιν τοῦ μικροῦ τούτου ἀνθῶνος. Παράσχετε αὐτῷ, φίλοι Κύριοι, τὴν ἀπαιτουμένην πρὸς

προαγωγὴν αὐτοῦ συνδρομὴν, θάλψατε αὐτὸν ἐξουδετεροῦντες τὰ ἐπιχειρέμενα ψύχη, καὶ θὰ τὸν ἴδετε ὡς τὸν ἐπιθυμεῖτε.

Ἡ ΣΥΝΤΑΞΙΣ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΙΣ Ο ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ.

Ἐν περιοδικῷ συγγράμματι πρὸς διδασκαλίαν καὶ τέρψιν τῆς σπουδαζούσης νεολαίας ἐκδιδομένῳ, τερπνὸν ἅμα δὲ καὶ διδακτικὸν νομιζόμεν ἔσεται τὸ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καταχωρίζειν βιογραφίας διασήμων ἱστορικῶν προσώπων, ἐξ ἐκείνων ἰδίως ὧν ἕνεκεν τὸ ἡμέτερον ἔθνος δικαιοῦται νὰ σεμνύνηται.

Ἀρχόμεθα ὅθεν σήμερον ἀναφέροντες ὀλίγα τινα περὶ τοῦ περικλειοῦς ὁμογενοῦς ἡμῶν καὶ πρώτου τῶν ἐπιστημόνων ἱατρῶν Ἰπποκράτους, ἀκμάσαντος ἐν ἐποχῇ ἀρχαιοτάτῃ, καθ' ἣν ἡ μελέτη τῆς φύσεως οὐδ' ἐν τῷ σπαργανούσθῃ ἦν.

Οὗτός ἐστιν ὁ κορυφαῖος τῶν ἱατρῶν τῆς ἀρχαιότητος, ὁ πατὴρ, καὶ οὕτως εἰπεῖν, ὁ ἰδρυτὴς τῆς σωτηριώδους ἐπιστήμης τῆς θάσιν μὲν ἐχούσης τὴν γνῶσιν τῶν φαινομένων τῆς ζωῆς, σκοπὸν δὲ τὴν θεραπείαν ἢ τὴν ἀνακούφισιν τῶν πασχόντων. Ἐγενήθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν νῆσον τοῦ Αἰγαίου Κῶ ἐν ἔτει 460 Π. Χ. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἡρακλείδης τοῦνομα ἐκ τοῦ γένους ἦν τῶν Ἀσκληπιαδῶν, ἢ δὲ μήτηρ Πραξιθέα ἐκ τῶν Ἡρακλειδῶν κατήγετο. Οἱ πρόγονοι αὐτοῦ ἀνέκαθεν εἰς τὴν θεραπείαν τῶν ἀσθενούντων κατεγίνοντο, διὸ καὶ ὁ Ἰπποκράτης παρὰ τοῦ ἰδίου πατρὸς τὰ πρῶτα τῆς τέχνης τοῦ θεραπεύειν ἔσχε διδάγματα. Ἐγένετο δ' εἶτα καὶ μαθητὴς Ἡροδίκους κατὰ τινὰς δὲ καὶ Γοργίου τοῦ ἐκ Λεοντίου ῥήτορος. Ἀσκηθεὶς περὶ τὴν ἱατρικὴν καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα, μέγας, προϊόντος τοῦ χρόνου, τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως παρατηρή-

ρητῆς ἀνεδείχθη, καὶ ὡς τοιοῦτος πᾶν τὸ ἀβάσιστον καὶ ἐμπειρικὸν τῶν ἐαυτοῦ προγόνων ἐγκαταλιπὼν καὶ ἐπιδοθεὶς εἰς τὸ ἀληθῶς παρατηρεῖν, τὴν τέχνην ἐκείνων εἰς βαθμὸν ἐπιστήμης ἀνεβίβασε καὶ κατέστη διὰ τῶν διδασκαλιῶν αὐτοῦ καὶ συγγραμμάτων ὁ τῶν μεταγενεστέρων μέγας Διδάσκαλος, ὅθεν καὶ δικαίως Θεὸς ἀπεκαλέσθη.

Μετὰ τὸν θάνατον τῶν γεννητόρων αὐτοῦ, ὁ Ἰπποκράτης τῆς ἰδίας πατρίδος μετέστη καὶ διάφορος περιήλθε χώρας παρατηρῶν, μελετῶν, θεραπεύων καὶ συγγράφων, ἔτυχε δὲ τῆς εἰδικῆς εὐνοίας Περδίκκα τοῦ τῶν Μακεδόνων Βασιλέως, ὃν ἐθεράπευσε βαρέως πάσχοντα καὶ κατατηκόμενον, ἐνοήσας ὅτι ψυχικὸν ἦν τούτου τὸ πάθημα. Κατὰ τὰς περιηγήσεις αὐτοῦ ἐπεσκέφθη ἐν Ἀβδήροις καὶ Δημόκριτον τὸν μέγαν φιλόσοφον φρενοβλαβῆ ὑπὸ τῶν ἰδίων συμπολιτῶν νομιζόμενον ὡς καταγινόμενον ἐν μελέταις ἃς οὐκ ἤνθουον ἐκείνοι. Ἄλλ' οὐχ ἦττον καὶ ἐπὶ φιλοπατρίᾳ διεκρίθη ὁ περικλεὴς ἡμέτερος πρόγονος, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐξῆς γεγονότων.

Λοιμοῦ ἐνσκήψαντος εἰς τὴν τῶν Ἰλυρίων καὶ Παιόνων γῆν, παρὰ τῶν ἐκεῖ Βασιλέων προσκληθεὶς τὴν αἴτησιν ἀπέριψε προῖδῶν τὴν μετ' οὐ πολὺ εἰσβολὴν τῆς νόσου εἰς τὴν Ἀττικὴν.

Τῆς φήμης αὐτοῦ ἄχρις Ἀσίας διαδοθείσης, Ἀρταξέρξης ὁ Μακρόχειρ ὁ τῶν Περσῶν Βασιλεὺς προσεκάλεσεν αὐτὸν ἵνα τὸν περσικὸν στρατὸν σώσῃ ὑπὸ βροτολοιοῦ λοιμοῦ ἀλισκόμενον, καθ' ἣν ἐποχὴν ἢ Περσία ἐχθρικῶς πρὸς τὴν Ἑλλάδα διέκειτο· ἀλλ' ὁ φιλόπατρις ἱατρὸς προτιμήσας μᾶλλον διαμεῖναι ἐν Ἑλλάδι πρὸς ὑπηρεσίαν τῶν ὁμογενῶν τοῦ ἢ ἀπελθεῖν εἰς τὴν τῶν πολεμίων χώραν, ἀπέριψε καὶ τοῦ Πέρσου τὴν πρόσκλησιν, καίτοι οὗτος ἐπέμενε προσκαλῶν αὐτὸν διὰ πολλῶν ὑποσχέσεων καὶ εἶτα δι' ἀπειλῶν.

Ἡ διαγωγή αὕτη τοῦ Ἰπποκράτους προσφιλῆ αὐτὸν κατέστησε τῇ Ἑλλάδι ἑπάση καὶ ἰδίως τοῖς Ἀθηναίοις, οἵτι-

νες καὶ ἐτίμησαν αὐτὸν διὰ χρυσοῦ στεφάνου καὶ τοῖς συμπολίταις αὐτοῦ παρέσχον δικαιοῦματα, ἅτινα οἱ ἰθαγενεῖς μόνον ἔχαιρον Ἀθηναῖοι.

Ἐτελεύτησεν ὁ διάσημος οὗτος ἀνὴρ εἰς γῆρας βαθύ περὶ τὰ 360 Π. Χ. παρὰ Λαρισαίοις καὶ ἐτάφη μετὰξὺ Γυρτῶνος καὶ Λαρίσσης. Οἱ υἱοὶ αὐτοῦ Θεσσαλὸς καὶ Δράκων διεκρίθησαν ἐπὶ ἱατρικῇ ἐμπειρίᾳ.

Πάνυ δικαίως ὁ ἔξοχος οὗτος τῶν ἡμετέρων προγόνων θεωρεῖται ὡς ὁ πατὴρ τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης. Ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ ἀριθμῶς καταφάνεται τὸ ἔξοχον εἰς τὸ ἀκριβῶς παρατηρεῖν πνεῦμα, καίτοι ἔσπερεῖτο τῶν μέσων ἐκείνων ὑπ' ὧν βοηθούμενοι οἱ νεώτεροι οὐ μικρὸν ἐνεβάθουν εἰς τὴν μελέτην τοῦ ἀνθρώπου. Ἐξίχνιασε πᾶν ὅ, τι ἠδύνατο ἐξησκημένη εἰς τὸ παρατηρεῖν διάνοια νὰ ἐξίχνιασῃ, προεμάντευσε δὲ ἀληθείας ἃς οἱ μεταγενέστεροι διὰ λεπτομερεστέρων παρατηρήσεων ἐβεβαίωσαν, βοηθούμενοι ὑπὸ τῆς προόδου τῶν συγγενῶν τῇ ἱατρικῇ ἐπιστημῶν, ὡς ἀληθῆς δὲ πατὴρ τῆς ἐπιστήμης ἦς τὸν ἀκρογωνιαῖον ἔθετο λίθον, διεῖδε τὸ τε δύσκολον καὶ ὑψηλὸν αὐτῆς εἶπῶν «ὅς τις βραχυῶς, ἢ δὲ τέχνη μακρῆ, ἢ δὲ καιρὸς ῥόξυς, ἢ δὲ πείρα σφαλερῆ, ἢ δὲ κρίσις βχालεπή.»

BIBΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Ἡ ΑΜΑΡΤΑΝΟΥΣΙΑ ΣΥΖΥΓΙΟΣ

La Femme adultère par M. le Docteur Ziffo, chevalier de l'Ordre du Sauveur, membre correspondant de la Société Thérapeutique de Paris, et de la Société Médicale de Londres, etc. Constantinople, Typographie et Lithographie Centrales, 1874.

Ι

Ὁ «Ζακύνθιος Ἀνθῶν» εὐελπιστεῖ ἄ-

τι οί αναγνώσται δὲν θέλουσι φανῆ ἀνεπικαιεῖς πρὸς αὐτὸν, ἀνομολογούντα μετὰ παρησίας καὶ θάρρους τὰ ἐλλείμματα αὐτοῦ, ἐνόστε δὲ καὶ τὰς προλήψεις του. Ἴσως δὲν ὁ ἀνέστειλε τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ πρώτου φυλλαδίου, ἵνα μὴ τοῦτο ἐκδοθῆ κατὰ δυσοίωνα τινὰ ἡμέραν ἴσως τὴν δυστροπίαν τοῦ πρώτου ἀφείλοντος, ὡς ἀποτίσῃ τὸν ἔρανον τοῦ συνδρομητοῦ δὲν θὰ ἐξελάμβανεν ὡς ἀπαίσιον οἰωνόν, μεγάλα καὶ δεινὰ προσκόμματα εἰς τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ πορείαν προαγγέλλοντα· πλὴν ὁμολογεῖ ὅτι πολὺ θὰ ἐφοβεῖτο μὴ ἐπ' αὐτοῦ ἐνοικήσῃ ἡ καταιγίς, ἐὰν διὰ τοῦ πρώτου αὐτοῦ ἄρθρου δὲν ἐπειράτο νὰ ἐξευμενίσῃ τὸ φύλον ἐκεῖνο, ὅπερ ἐφιλοτιμήθη προθύμως τὸ ἔργον τοῦτο νὰ συνδράμῃ καὶ οὕτω πρὸς στιγμὴν τὰς ἀδράς αὐτοῦ ἀσχολίας νὰ ἐγκαταλείψῃ, ὅπως μεθ' ἡμῶν τοὺς βόλακας συντρίβῃ, τὰς ἀκάνθας φυγαδεύῃ, καὶ τὰ πτωχὰ ἡμῶν ἀνθὴ ἀρδεύῃ διὰ τῆς βαρυτίμου αὐτοῦ συμπαθείας. Εἰς τοῦτο λοιπὸν τὸ φύλον προσφέρομεν καὶ ἡμεῖς τὸ πρῶτον εὐτελὲς προῖόν τοῦ ἡμετέρου κήπου, μικρὸν μὲν ἴσως καὶ ἄοσμον, ἀλλ' ἐν τῇ ἡμετέρᾳ καρδίᾳ ριζοβολήσαν.

Ἰδοὺ καὶ πάλιν νέος συγγραφεὺς προβαίνων εἰς τὴν ψυχολογικὴν τοῦ γυναικείου χαρακτήρος ἀνάλυσιν, ἰδοὺ καὶ πάλιν νέος Θεσεὺς εὐθαρσῶς χωρῶν εἰς τὸν ἠθικὸν ἐκεῖνον λαβύρινθον, πολλῶ ἀπλοῦστερον ἴσως καὶ προσιτώτερον ἢ ὅσον νομίζει τις, καὶ οὐ ἕκαστος δύναται ἀσφαλῶς καὶ ἀκινδύνως νὰ διεξέλθῃ τὰς ἀτραπούς, οὐχὶ τῇ βοηθείᾳ τοῦ μυθολογουμένου μίτου, ἀλλὰ τῆς ὀρθῆς καὶ ἀνιπηρεάστου κρίσεως. Τὴν φορὰν ταύτην δὲν παρίσταται ἐνώπιον ἡμῶν νέος μεμψίμοιρος Βροῦτος, κρατῶν τὸν τιμωρὸν πέλεκυν ἀνά χειρας, ὅπως δι' αὐτοῦ, οὐχὶ τοὺς ἀπάτριδας υἱούς, ἀλλὰ τὴν πεπωρωμένην γυναικὰ πατάξῃ· ὅχι οἱ ἀπνηεῖς καὶ ἀκαμπτοι οὗτοι ἠθικολόγοι δὲν γεννῶνται ὑπὸ τὸν γελόντα οὐρανὸν τοῦ Βυζαντίου, καὶ ἂν τυχὸν ἐγεννῶντο, ταχέως θὰ τοὺς ἐπροσολύτιζεν εἰς τὸ φίλτρον καὶ τὴν

ἐπιείκειαν τὸ ἐρωτόηχον τοῦ Βοσπόρου μινύρισμα. Πῶς δύναται τις νὰ φανῆ ἀνηλεὲς καὶ ἀμείλικτος ἐν τῇ μαγευτικῇ ἐκείνῃ γῶρᾳ τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς ἡδονῆς, ὅπου ἡ ὠραιότερα μοιχαλὶς τοῦ κόσμου ἐστρατολόγησε τὴν Ἑλλάδα ἅπασαν διὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος, καὶ ὀλόκληρον τὴν οἰκουμένην διὰ τοῦ Ὀμήρου κατέθελεν;

II

Ὁ Κ. Ζίφρος, ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος συγγραφεὺς, εἶναι ἰατρός. Μύστις τῆς ἱεράς ἐκείνης ἐπιστήμης, ἥτις θεραπεύουσα τὰς σωματικὰς τοῦ ἀνθρώπου δυνάεις, εἰσδύει εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καλοῦσα αὐτὴν ἀρωγὸν καὶ ἀντηλήπτορα εἰς τὴν τοῦ ὑψηλοῦ αὐτῆς ἔργου ἐπιτέλεισιν, ὁ Κ. Ζίφρος ἀναδείκνυται οὐχὶ μόνον Ἀσκληπιάδης διακεκριμένος, ἀλλὰ καὶ ἐμβριθὴς ψυχολόγος. Ἡ φωνὴ αὐτοῦ δὲν εἶναι θρονιώδης, ἀπότομος, αὐστηρά· εἶναι ἡ φωνὴ ἐπιεικοῦς φίλου, ὅστις παρὰ τῇ κλίνῃ τοῦ ἀσθενοῦς καθήμενος, ψιθυρίζει εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ λέξεις παραμυθίας καὶ ἐνθαρρύνσεως. Ὁ Κ. Ζίφρος γινώσκει τὰς γυναικὰς, ἀνομολογεῖ τὴν ἰσχὴν αὐτῶν, πλὴν τὰς οἰκτεῖρει. Πολλάκις ἴσως ἐν τῇ ἐκχύσει πονούσης καὶ ἐπ' αὐτὴν θαρρούσης ψυχῆς, ἡκράσατο τῆς ἀφηγήσεως τῶν δεινῶν αὐτῶν ἢ καὶ τῆς ὁμολογίας τῶν παραπτωμάτων των, καὶ ἴσως πολλάκις τὸ συμπαθὲς αὐτοῦ ἐνδιεφέρων ἀνήγειρε τὴν περιδεῆ καὶ κύπτουσαν κεφαλὴν, καὶ ἀνεζωπύρησε τὴν ἔρημον καρδίαν. Ὁ Κ. Ζίφρος καταδικάζει ἐνόστε τὰς γυναικὰς, σέβεται ὅμως τὴν γυναικὰ. Ἀπηλλαγμένος πάσης προκαταλήψεως, δὲν μιμνῆται τοὺς μεγάλους ἐκείνους κόας, οἵτινες νομίζουσιν ὅτι ἐξαίρουσι τὸ ἀρρενωπὸν καὶ ἰσχυρὸν τοῦ χαρακτήρος των περιφρονούντες τὰς γυναικὰς· δὲν αἰθερεμβατῆ ἐν ρεμβώδει ἀποπλανήσει ὅπως ἐκ τοῦ ὕψους τῶν οὐρανῶν του καταρασθῆ τὸ ἀσθενὲς καὶ ἄστατον φύλον· δὲν ἀπτεῖ λύχον μεθ' ἡμέραν, ὡς ἄλλος ρωμαντιώδης Διογένης, γυναικικὰ ζητῶν· ὁ Κ. Ζίφρος παρεδέχεται

αὐτὰς οἶαι ἐπλάσθησαν, οἶαι αἰσθάνονται, οἶαι νοοῦσιν. Ἴσως ἡ καρδία αὐτοῦ δὲν ἐτρόθη ὑπὸ τοῦ αἰχμηροῦ βέλους εὐσθηλάμου τινὸς σειρήνος, κοπτερωτέρου τῆς ἀνατομικῆς αὐτοῦ σμίλης, ἢ δὲ ψυχὴ αὐτοῦ οὐδέποτε ἴσως ἐδηλητηριάσθη ὑπὸ τῆς ἀπογοητεύσεως δυσέρωτος οὐνείρου, πικροτέρας ὄλων τῶν φαρμάκων τῆς Τοξικολογίας του. Ὁ Κ. Ζίφρος θεωρακίζει τὴν αἴσθησιν ἀπέναντι τῶν θελγῆτρων τοῦ φύλου διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ ὑπὸ τὸ ἄχθος τῆς πείρας καὶ τῆς μελέτης δὲν καταπνίγει τὸ αἶσθημα.

Ἄς ἀκολουθήσωμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς τὸν διακεκριμένον τοῦτον ἀνατόμον, ὡς ἄλλοι χαμαιχειρουργοί, εἰς τὴν ἠθικὴν ταύτην τῆς γυναικὸς αὐτολείαν. Μὴ φοβηθῆτε· ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς δὲν κρατεῖ τὸ πιστόλιον ἢ τὸ ἐγχειρίδιον τοῦ Κ. Δουμά, ὡς σύμβολον τοῦ ὑπ' αὐτοῦ πρεσβευμένου ἠθικοῦ συστήματος, ἀλλ' ἀπλῶς ἀνατομικὴν τρυτάνην δι' ἧς σταθμίζει τὸν τῆς γυναικὸς ἐγκέφαλον. Ἀλλὰ πρὸς τί τοῦτο; Ὁ Peacock, ὁ Geist καὶ ἅπαντες ἐν γένει οἱ σημερινοὶ ἀνατόμοι τὸν ἐδίδαξαν ὅτι ὁ γυναικῆος ἐγκέφαλος ζυγίζει ἐξ οὐγγίας ὀλιγώτερον τοῦ ἀνδρικοῦ, ἐκ τούτου δὲ συνάγουσι τὴν ἀκαταμάχητον ἀλήθειαν ὅτι ἡ γυνὴ ἀνεπίδεκτος ἐλέγχεται τῆς αὐτῆς τοῦ ἀνδρὸς νοητικῆς ἀναπτύξεως. Πλὴν ὁ Κ. Ζίφρος δὲν ὑποχωρεῖ ἐνώπιον τοῦ πορίσματος τούτου. Οἱ μῦθες τῶν ἀθλητῶν, λέγει οὗτος, εἰσὶ πολλῶ μᾶλλον ἀνεπτυγμένοι τῶν καθεστικῶν βίον διαγόντων· ὁ ἐγκέφαλος τῶν Παρισινῶν τοῦ 19. αἰῶνος προκύπτει κατὰ τὸν ὄγκον ἀνώτερος τοῦ τῶν Παρισινῶν τῆς 18. ἐκατονταετηρίδος· ἐὰν λοιπὸν ἡ ἀνάπτυξις μέλους τινὸς ἢ ὄργανου ἐξήρηται ἐκ τῆς ἀσκήσεως καὶ ἐνεργείας αὐτοῦ, διατί νὰ μὴ ἀποδώσωμεν τὴν μεταξὺ τοῦ ἀνδρικοῦ καὶ γυναικείου ἐγκεφάλου ὑφισταμένην διαφορὰν εἰς τὴν ἀδράνειαν, εἰς ἣν ἐπὶ τοσοῦτους αἰῶνας καταδικάσαμεν τὴν γυναικὰ; Διατί ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἐγῶσιμῳ καθιέρωμεν αὐτὴν ἐν ζοφεροῖς θαλάμοις, ὅπως ἀγαπῆν τὸν

ἄερα ὃν ἡμεῖς ἐκπνέομεν; Διατί φρουροῦ ἀνηλεῖς καὶ γλίσχροι, ἀπαγορεύομεν αὐτῇ τὴν εἴσοδον εἰς τὴν νοητικὴν ἐκείνην ἀποθήκην, ἐν ἣ ἐκάστοτε ἐναποταμιεύομεν τὰ προῖόντα τῆς πείρας καὶ τῆς μαθήσεως; Καὶ ἰδοὺ πρὸς κύρωσιν τῶν λόγων του ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς ἐπάγει τὴν μαρτυρίαν τοῦ Κουσίνου, δοξάζοντος ὅτι ἐὰν τὴν γυναικὰ ὡς ἀληθῆ σύντροφον τοῦ ἀνδρὸς ὑπολαμβάνομεν, ἀδίκως καὶ παραλόγως πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἀντιφάσκωμεν, ἀπαγορεύοντες αὐτῇ τὰς γνώσεις δι' ὧν δύναται νὰ κοινωνῇ πνευματικῶς μετ' ἐκείνου οὐ κέκληται νὰ συμμερισθῇ τὴν τύχην, κατανοήσῃ τοὺς κόπους, καὶ συναισθανθῇ τοὺς ἀγῶνας καὶ παθήσεις ὅπως αὐτὰς ἀνακουφίσῃ.»

Ἐνταῦθα οἱ τῷ Κ. Ζίφρῳ ἀντιφρονούντες ἠδύναντο νὰ ἐρωτήσωσιν αὐτὸν, ὅτε ἂν ἀληθεύῃ ὅτι ἡ γυνὴ κέκτῃται τὴν αὐτὴν νοητικὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐπιδεκτικότητα, καὶ ἐπειδὴ ἀφ' ἐτέρου ἡ νοητικὴ ἀνάπτυξις ὁμολογουμένως συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν κραταίωσιν τοῦ φρονήματος καὶ ἐνίσχυσιν τοῦ χαρακτήρος, πῶς ἡ γυνὴ, καίτοι ἐντελῶς παιδευομένη, δὲν δύναται ν' ἀποβάλλῃ τὴν ἠθικὴν ἐκείνην ἀσθένειαν, τὴν ἀποτελοῦσαν τὸ πρῶτον πειστήριον τῶν κατ' αὐτῆς κατηγοριῶν, ἅμα δὲ καὶ τὸ πρῶτιστον ὄπλον τῆς ἐφ' ἡμῶν γοητείας τῆς. Ἀλλ' ὁ Κ. Ζίφρος δὲν παγιδεύεται εὐλόγως· ἄριστος ξιφομάχος, προορᾷ τοὺς ξιφισμοὺς τοῦ ἀντιπάλου του, καὶ ἀντὶ νὰ περιέλθῃ εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἀμύνης, ἐπιτίθεται ἐκείνου ἀδιακόπως ὅπως τὸν κουράσῃ. Παρεδέχεται λοιπὸν ὁ Κ. Ζίφρος τὴν ταυτότητα τῶν δύο ἐγκεφάλων, τὴν ταυτότητα τῆς ἐν ἀμφοτέροις τοῖς φύλοις ἐπιδεκτικότητος, ἀλλὰ δὲν παρεδέχεται τὴν ταυτότητα τῶν ἀποτελεσμάτων, καθόσον πολλαὶ περιστάσεις δευτερεύουσαι μὲν ἴδια, πλὴν σπουδαιότατα στοιχεῖα ἄτε συλλήβδην ἐπὶ τὸν ἀνθρώπινον ὄργανισμόν ἐπιδρῶντα, ἐπαισθητικῶς ἀλλοιοῦσι τὰς συνεπείας ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀρχικοῦ αἰτίου. Ἐνταῦθα ὁμολογεῖ ὁ Κ. Ζίφρος ὅτι ἐκ τῆς ἀνατομικῆς καὶ φυσικῆς

σιολογικῆς τῆς γυναικὸς ἀναλύσεως, προκύπτει ὅτι ὁ ἐγκέφαλος αὐτῆς πειθίγιος ὑπέκεινται εἰς τὴν ἰδιοτροπίαν τῶν ὀργάνων τῆς, καὶ ὅτι τὰ νεῦρα τῆς ὑστέρας μεγίστην ἐπ' αὐτοῦ ἐξασκοῦσιν ἐπιρροήν. Ἐντεῦθεν τὸ εὐθικτον καὶ εὐερέθιστον τοῦ νευρικοῦ αὐτῆς συστήματος, ἐντεῦθεν ἡ ἀμφιρρεπῆς καὶ ἀστατος βούλησις, ἢ προσφυῶς ὤρισεν ὁ Ἀριστοτέλης διὰ τῶν ἐξῆς λέξεων. «Ὁ μὲν γὰρ δοῦλος οὐκ ἔχει τὸ βουλευτικόν· τὸ δὲ θῆλυ ἔχει μὲν ἀλλ' ἄκυρον, ὁ δὲ παῖς ἔχει μὲν ἀλλ' ἀτελές.» (Πολίτ. Βίβλ. Α'. Κεφ. Ε'.)

Ἄλλ' ὁ Κ. Ζίφφος δὲν ἐξάντλει τοσοῦτον εὐκόλως τὰ ὑπὲρ τῆς γυναικὸς ἐπιχειρήματα αὐτοῦ, καὶ ὅπου ὁ ἰατρὸς καὶ ὁ ἀνατόμος ἀναγκάζεται νὰ ὀμολογήσῃ μίαν τῶν τῆς γυναικὸς ἐλλείψεων, ὁ φιλόσοφος καὶ ἠθικολόγος ἀνευρίσκει ἢ ἐξαίρει ἀρετὴν τινὰ ἐν αὐτῇ ἢ πλεονέκτημα. Ναι, ἐπιφωνεῖ ὁ Κ. Ζίφφος, ἡ ἐνεργητικότης ἀνήκει, ὡς ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸν ἄνδρα, ἀλλ' ὁ ἔρωσ καὶ ἡ ἀφοσίωσις ἀνήκουσιν εἰς τὴν γυναῖκα. Ἡ ἐρώσα γυνὴ ζῆ, νοεῖ, δρᾷ διὰ τοῦ ἔρωτος καὶ ἐν τῷ ἔρωτι, δὲν κρίνει, ἀλλ' αἰσθάνεται, ὅθεν δικαίως εἶπεν ὁ Σχίλλερσ: *Männer richten nach Gründen; des Weibes Urtheil ist seine Liebe.* (Οἱ ἄνδρες κρίνουσιν ἐπὶ λόγων στηριζόμενοι· ἡ τῆς γυναικὸς κρίσις ἐστὶν αὐτὸς ὁ ἔρωσ τῆς.)

Καὶ ὄντως ὁ Κ. Ζίφφος μεγάλην καὶ ἱερὰν ἀλήθειαν ὠμολόγησεν. Τὸ ἀσθενές, τὸ ἀστατον, τὸ κοῦφον ἐκεῖνο ὄν, ὑπὸ τοῦ φίλτρου αὐτοῦ οἰσθηλατούμενον, ἀναδείκνυται πολλὰκις αὐτόχρημα ἡρωϊκὸν καὶ ἐξοχον, δημιουργὸν τοῦ ἠθικοῦ τῶν κοινωνιῶν κόσμου. Περιβαλλόμενον τὴν πανοπλίαν τοῦ αἰσθηματός του καὶ τὰς πτέρυγας τῆς ἐν τῷ μονήρει ρεμβασμῷ τραφείσης φαντασίας του, ἀτίθασσον ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀκράδαντον ἐν τῇ πίστει, οὐρανίζεται ἐν ψυχολογικῷ μεγαλείῳ, καὶ ἐκείθεν διδάσκει, ποδηγετεῖ, στηρίζει τὸ ἰσχυρότερον φύλον.

Τίς ἐν ἡ στιγμῇ λάβρος ἐπ' αὐτοῦ

ἐνέσκηψεν ἡ λαίλαψ τῆς συμφορᾶς, δὲν προσέδραμεν εἰς τὸ κρησφύγετον τῆς ἀγαπώσης αὐτὸν καρδίας, δὲν ἠρύσθη ἐκ τῆς ἀνεξάντλητου πηγῆς τοῦ φίλτρου ἐκεῖνου τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ θάρρος ὅπως τὴν δυστυχίαν γενναίως ἀντιμετωπίσῃ. Ποσάκις ἐν τῇ νεότητι ἡμῶν κεχυφότες ὑπὸ τὸ ἄχθος τῶν πρώτων ἡμῶν θλίψεων καὶ φροντίδων, σκληρὰν εἰρωνεύαν τὸν δημιουργίαν καὶ αἰνίγμα τὴν ἡμετέραν ὑπαρξίν ὑπολαμβάνομεν, καὶ ποσάκις ἐν μειδιάματι, εἰς λόγος τῆς λατρευομένης παρθένου, τὸ ἐκ τοῦ προσώπου αὐτῆς ἐκπορευόμενον ἀόρατον κατὰ τὸν Δάντην *soave spirito* διηυκρίνησεν ἡμῖν τὸ μυστήριον τῆς δημιουργίας, καὶ ὤρισεν τὸν σκοπὸν τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως! «Ὅτε δὲ συνεζευγμένοι ὑπὸ τὸν γλυκὺν ἀστερισμὸν τοῦ οἰκιακοῦ ὀρίζοντος, διανύομεν, ἀμοιβαδὸν χειραγωγούμενοι, τὰ ἐπιμόχθη στάδιον τοῦ βίου, ποσάκις ἡ πνοὴ ἐρωτικῆς συζύγου ἠλέκτρισε τὴν ὑπὸ τῆς ἀποτυχίας καὶ τῆς καταδρομῆς νεναρκωμένην ἡμῶν δρασοσύνην, ποσάκις ὡς ἄλλος Προμηθεὺς ἐνεφύσησεν ἐν ἡμῖν νέας ζωῆς τὸν σπινθῆρα, ποσάκις ἠσθάνθημεν ἡμᾶς κραταιομένους ἐν τῇ ἐκτιμήσει ἡμῶν αὐτῶν, ἀναλογιζόμενοι ὅσα καίτοι οἱ πάντες καὶ τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ καθ' ἡμῶν συνώμοσαν, ὑπάρχει ἐν γωνίᾳ τινὶ τῆς γῆς παρήγορος ἀγγελος, οὗ ἡ θωπεῖα δύναται νὰ ἐπυλώσῃ τὰς πληγὰς ἡμῶν, οὗ τὸ φίλημα, ὡς νέον χρῖσμα, ἀποπλύνον ἀφ' ἡμῶν τὸν ρύπον τῆς ἀπογνώσεως, ἀναπτεροῖ τὴν ἡμετέραν ἐλπίδα, καὶ προτρέπει ἡμᾶς εἰς τὴν ἐργασίαν, εἰς τὴν ἀρετὴν, εἰς τὴν εὐδαιμονίαν!»

III

Γυναῖκες, ἀναφωνεῖ ὁ Κ. Ζίφφος, ἀρχίσατε νὰ σκέπτησθε. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἀρχίσατε νὰ ἀναλογισθῆτε τὰς συννεπείας τῶν ὑμετέρων παραπτωμάτων· φράξατε τὰ ὅσα ὑμῶν ὅπως μὴ ἀκούσῃτε τὰς περὶ ὑμᾶς βομβοῦσας ἀπάτας· κλείσατε τὰ ὄμματα ὑμῶν, ὅπως μὴ θαυ-

θήσῃ ὑμᾶς τὸ χρυσεῖον προσπεποιημένον ἀφοσίωσιν, ἢ κάλλιον, μὴ φράξατε τὰ ὄτα, μὴ κλείσατε τὰ ὄμματα, ἀλλὰ μειδιάσατε ἀγέρωχοι καὶ ἰσχυροὶ ἐν τῇ συναίσθησει τῆς ὑμετέρας ὑπεροχῆς, καὶ διὰ τοῦ ποδὸς ὑμῶν ἀερίου καὶ πτερόεντος ἐν τοῖς ὄνειροις τοῦ ἔρωτος, πλὴν στιβαροῦ καὶ βαρέος ἐν τῇ τιμωρίᾳ τοῦ κακουργήματος, πατάξατε τὴν κεφαλὴν τῆς περὶ ὑμᾶς ἐρπύσης ἐχίδνης.

Ἄλλὰ τίνοι τρόπῳ δύναται νὰ θωρακίσῃ ἑαυτὴν ἡ γυνὴ κατὰ τῆς πλάνης τοῦ ἑτέρου φύλου; Τίνοι τρόπῳ δύναται ν' ἀντιτάξῃ τὸν κατὰ τὸν Ἰρβιγγ ἐν πάσῃ γυναικὶ ὑπολανθάνοντα *spark of heavenly fire*, σπινθῆρα οὐρανοῦ πυρὸς, κατὰ τῆς καταχθονίου καὶ ἐπιβούλου ἀπάτης; Διὰ τῆς ἀγωγῆς, ἀναφωνεῖ ὁ Κ. Ζίφφος. Ἡ ἀνατροφή διαπλάσσει τοὺς χαρακτῆρας, ἡ ἀνατροφή μορφοῖ τὰ ἦθη, ἡ ἀνατροφή λεπτύνει τὸ αἰσθημα. Πῶς δ' ἡμεῖς οἱ ἄνδρες γενικῶς ἀνατρέφομεν τὴν γυναῖκα; Τί ἄλλο διδάσκομεν αὐτὴν ἢ τὴν ὑπόκρισιν, τὸ ψεῦδος, τὴν ἀθωπαρέσκεϊαν; Ποῖοι οἱ ἰθύντορες ἡμεῖς τῆς ψυχοφθόρου ταύτης ἀγωγῆς, ποῖοι οἱ ἐργάται ἡμεῖς τῆς οἰκτρᾶς ταύτης κοινωνικῆς καταπτώσεως; «Ἄς στρέψωμεν, λέγει ὁ Κ. Ζίφφος, τὰ νῶτα εἰς τὴν Εὐρώπην, τὴν γεγηρακυῖαν ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἀνομιμάτων της, καὶ ἄς μεταβῶμεν εἰς τὸν πέραν τοῦ Ἀτλαντικοῦ νεάζοντα καὶ σφριγῶντα ἐκεῖνον κόσμον. Εἰσέλθωμεν εἰς τὰ ἐργοστάσια· μὴ φοβηθῶμεν ἐν τισιν αὐτῶν τὸν πυκνὸν ἐκεῖνον καπνὸν, τὸν ἐν σχήματι φαιᾶς στήλης ἐκ τῆς ἐπιμήκουσ καπνοδόχης ἀναθρώσκοντα· μὴ φοβηθῶμεν ἐν ἄλλοις τὸν ὀξὺν τριγμὸν τῆς ἀεικινήτου μηχανῆς, τὴν ἀναρθρον ἐκεῖνην γλῶσσαν τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐνεργείας· ὄχι, μὴ φοβηθῶμεν ἐν τοῖς φυτωρίοις ἐκεῖνοις τῆς προόδου καὶ τῆς εὐημερίας δὲν μᾶς ἀναμένει μόνη ἡ ἀξέστος καὶ πολὺμορφος ὕλη, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα ἐν τῇ ὀρειοτέρᾳ καὶ εὐγενεστέρᾳ αὐτοῦ ἐνσαρκώσει, τὸ μεταπλάττον, τὸ διασκευάζον, τὸ ἀνακυκλῶν τὴν ὕλην ἐκεῖνην, καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐπιχέον τὸ φῶς τῆς δη-

μιουργοῦ αὐτοῦ λαμπηδόνοσ. Ἐννεακισχίλιαι νεαρὶ ἐργάτιδες, ὧν αἱ πλεῖστα εἰς ἄλλων ἐπαρχιῶν εἰς τὰ ἐργοστάσια ἐκεῖνα συνέρρουσαν, ἀσχολοῦνται ἤρμεοι καὶ ἀνενόχλητοι εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν, φυλάττουσαι, ὡς ἄλλαι Ἑστιάδες τοῦ πολιτισμοῦ, ἀσβεστον καὶ ἀκαίμητον τὴν δάδα τῆς τέχνης καὶ τῆς βιομηχανίας. Οἱ γονεῖς, οἱ ἀδελφοὶ τῶν πλείστων κατοικοῦσι μακρὰν τοῦ τόπου ἐκεῖνου· οὐδὲν φίλιον βλέμμα ἐπιτηρεῖ τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον λόχον τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἐργασίας· τίς λοιπὸν προστατεύει τὰ ἄπειρα καὶ ἀνυπεράσπιστα ἐκεῖνα ὄντα κατὰ τοῦ βασκάνου ὄμματος τοῦ ἐπιβουλεύομένου τὴν ἀθωότητά των, κατὰ τοῦ φαύλου φρονήματος τοῦ βυσοδομευόντος τὸν ὄλεθρον των; Οὐδεὶς ἄμα καὶ ἄπαντες· ἡ ἀγωγή, ἡ δημοσία ἠθική, τὸ κοινὸν σέβας. Καὶ νῦν ἄς ἀναδιψῆσῃ ὁ πεπρωμένος Εὐρωπαῖος τὰ κατὰστιχα τῆς ἀστυνομίας ἐκεῖνης, ἄς ἐρευνήσῃ τ' ἀρχεῖά των, ἄς ἐρωτήσῃ τὰς ἀρχάς των· οὐδεμία ἀνομος γέννησις ἀριθμεῖται ἐν ταῖς τάξεσι τῆς πολυπληθοῦς ἐκεῖνης καὶ θαλλούσης νεολαίας.

Ἄλλ' ἄς μεταβῶμεν ἤδη εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ κυρίου θέματος, ὅπερ ὁ Κ. Ζίφφος πραγματεύεται ἐν τῷ πονήματι αὐτοῦ.

Ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς πειρώμενος ἵνα ἀνιχνεύσῃ τὰ θεμελιώδη, οὕτως εἶπεν, αἰτία, τὰ συνεπαγόμενα τὴν τῆς συζύγου ἠθικὴν ἐξαφείωσιν, ἀνάγει αὐτὰ ὑπὸ τέσσαρας διαφόρους τάξεις, ὅθεν φρονεῖ ὅτι ἡ γυνὴ ἀμαρτάνει·

- 1ον.) «Ὅταν κακῶς ἀνατραφῇ.
- 2ον.) «Ὅταν τυγχάνῃ φύσει φαύλη.
- 3ον.) «Ὅταν διαφθαρῇ ὑπὸ τοῦ συζύγου της ἢ ἐγκαταλειφθῇ ἄπορος.
- 4ον.) «Ὅταν νοσῇ.

Ἐξαίρουμένων ὅθεν τῶν δύο περιστάσεων, καθ' ἃς ἡ γυνὴ εἴτε φαύλη τυγχάνει εἴτε νοσεῖ, εὐδαίως οὐχὶ ἡ γυνὴ ἀλλ' ὁ ἀνὴρ πρέπει νὰ τιμωρῆται, ὅτε χάριν ἢ ἐνεκεν αὐτοῦ ἡ γυνὴ ἐκτραχηλιζῆται εἰς τὸ φοβερόν ἐκεῖνο παράπτωμα, τὸ συμπαρομαρτοῦν τὴν κακὴν ἀ-

νατροφήν, τὴν διαφθοράν, τὴν ἀπορίαν.

Δὲν πιστεύομεν ὅτι ὁ Κ. Ζίφρος προσκρούει εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων, οὕτω πως ἀποφαινόμενος. Ποσάκις, τῆς ἀνάτροφῆς τῶν ἡμετέρων θυγατέρων ὀλοσχερῶς ὀλιγοφροῦντες, ὑποβάλλομεν ἐν αὐταῖς τὴν ἀμάθειαν ἢ τὴν μᾶλλον ἐπικύνδουν ἡμαρτίαν, ἐπιτρέποντες αὐταῖς χαμαζήλους ἢ ψυχοφθόρους ἀσχολίας, ἀναγνώσματα ἀπειρόκαλα ἢ ἐκτεθηλυμένα, ἀποπνέοντα τὸ μίasma πονηροῦ καὶ φαύλου φρονήματος! Ποσάκις ἀνάλητοι καὶ ἀπαθεῖς ἀνεχόμεθα τὴν ἐπιμιξίαν αὐτῶν καὶ συναγχόρουν μετὰ διεφθαρμένων θεραπευτῶν ἢ ἄλλων λίαν προβλημωτικῶν τὴν ἠθικότητα γνωρίμων! Ποσάκις κατόπιν περιορισμένης καὶ λίαν οἰκιακῆς ἀγωγῆς, περιάγομεν αὐτάς, ὅτε ἡ ὥρα τῆς ὑπανδρείας ἤχησῃ, εἰς τὰς ὁδοὺς, εἰς τὰς συναναστροφάς, εἰς τὰ θέατρα, ὡς ἐμπόρευμα εἰς πώλησιν, ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν, εἰς διαπραγματεύσιν ἐκτιθέμενον, χωρὶς νὰ παρασκευάσωμεν αὐτάς διὰ μεμετρημένης, καὶ οὐχὶ ἀποκλειστικῆς ἀνατροφῆς, εἰς τὰς ἀπάτας τοῦ πρακτικοῦ κόσμου, ὃν ἐσκιαγράφησεν αὐταῖς μόνῃ ἢ περιγραφή ἑρωτοτρόπου φίλης ἢ ἡ ἀνοία τετρατολόγου μυθιστοριογράφου! Ποσάκις ἐκλέγοντες εἰκὴ καὶ ἀφρόνως τὸν μέλλοντα αὐτῶν σύζυγον, χωρὶς νὰ μελετήσωμεν ἐπισταμένως τὰς τάσεις, τὰς ἰδέας, ἐν ἐνὶ λόγῳ τὴν ἰδιοφυίαν αὐτῶν, ὀρύσσομεν ἡμεῖς αὐτοὶ τὸν βόθρον τῆς ἐπικειμένης οἰκογενειακῆς συμφορᾶς! Τίς δὲν συνεκινήθη ἀναλογιζόμενος τὴν θέσιν τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου ὄντος, πρὸς ἃ προσάγεται ὁ βλάξ, ὁ φαῦλος, ἢ τοῦλάχιστον ὁ ἀναίσθητος καὶ ἀδιάφορος, ὁ μὴ γυνώσκων νὰ μεταδώσῃ εἰς τὴν ἀσθενῆ ἐκείνην γυναῖκα ἥτις χάριν αὐτοῦ μέλλει ν' ἀποσπασθῇ τῶν κόλπων τῆς οἰκογενείας τῆς, τῶν ἐντυπώσεων, τοῦ παρελθόντος τῆς, τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην, τὰ δύο ταῦτα συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ πραγματικοῦ ἔρωτος, τὰς δύο ταύτας βάσεις πάσης οἰκιακῆς εὐδαιμονίας; Τίς δὲν ἐφρικίασε φανταζόμενος τὴν νεάνιδα ἐκείνην περιδεῆ, ἀ-

δήμονα, μεμονωμένην ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ συζύγου τῆς, ὀργώσαν πρὸς τὴν ἀγάπην, χρῆζουσαν τῆς θερμῆς ἐκείνης ἀνταλλαγῆς τῶν αἰσθημάτων, ἐν ἣ κυοφορεῖται ἡ πίστις, ποθοῦσαν νὰ πληρώσῃ τὴν ἔρημον ἐκείνην οἰκίαν διὰ τῶν ἰνδαλμάτων τοῦ ἔρωτος τῆς, πρὶν ἢ πληρῶσῃ αὐτὴν διὰ τῶν πλασμάτων τῶν σπλάγγων τῆς, περιπαθῶς σπληνισμένην ἐπὶ τῆς καρδίας τοῦ συζύγου αὐτῆς, καὶ ἀπ' αὐτοῦ μὴ ἀκούουσαν τὴν ἀρρενωπὸν ἄμα δὲ καὶ γλυκεῖαν ἔκφρασιν τοῦ φίλτρου, τῆς προσοχῆς, τῆς συγκινήσεως, ἀλλὰ τὴν κοινολογίαν, τὴν ἀνοησίαν, καὶ ἴσως τὴν εἰρωνείαν; Τίς δὲν ἔκλαυσε ἐπὶ τῇ σκληρᾷ εἰμαρμένῃ τῆς καλαιπώρου ἐκείνης κόρης, τῆς ἐπιθυμοῦσης νὰ περιπτύξῃ ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτῆς τὴν ζῶν ἥτις ἐνισχύει τὴν γυναῖκα, τὴν ὑπεροχὴν, ἥτις γοητεύει αὐτὴν, καὶ ἥτις, ὡς ἄλλος Μαζέππας, συνεδέθη μετὰ τοῦ σεσηπότητος πτώματος; Ὡς θεωρήσατε αὐτὴν ἐν χειμερινῇ νυκτὶ πεπηγυῖαν, τρέμουσαν καὶ ὁμως γρηγοροῦσαν καὶ ἐνδεδυμένην! Ἄπαντες κοιμῶνται ἐν τῷ οἴκῳ, πλὴν ἐκείνης μόνῃς! Ὅποια μέριμνα, ὅποια φροντίς ἐπισκιάζει τὸ μέτωπον αὐτῆς, καὶ ἀπὸ τοῦ ὄμματός αὐτῆς ἀποσπᾷ τὸ δάκρυ; Μήπως τὶ τῶν τέκνων, μήπως αὐτὸς ὁ σύζυγος ἀσθενῆ; Οὐχὶ, δὲν νοσεῖ, ἀλλὰ δὲν ἐπανεκάμψεν ἐτι εἰς τὴν οἰκίαν του ἐκ τοῦ χοροῦ, ὅπου ἡ σύζυγός του δὲν παρερέθη, ἐκ τοῦ παιγνιδίου, ὅπου ἔπαιξεν ἴσως τὰ πρὸς διατροφήν τῆς οἰκογενείας του χρήματα, ἐκ τῆς τρυφῆς ἢ τοῦ γάμου τῷ ἀπηγόρευσε! Τέλος ἐπιστρέφοντα, αὐτὴ τὸν ὑποδέχεται, ἀλλ' οὔτε εἰς λόγος συμπαθῆς, οὔτε ἐν μεδίαιμα ἀμείβουσι τὴν ἄρνον ἐκείνην αὐταπάρησιν! Ἀπορήσατε λοιπὸν τώρα, ἐάν ἡ γυνὴ ἡμάρτησε! Ὁραματάτε πῶς ἐκηλίδωσε τὴν τιμὴν σας! Φονεύσατε αὐτὴν, ἐάν ἡ συνειδήσις σας τὸ ἐπιτρέπῃ!

Καὶ ὅμως ἐν πάσῃ ἐποχῇ, ἐν πάσι τοῖς σταδίοις, ἄπερ διήνυσεν ἡ ἀνθρωπότης βελτιουμένη ἢ ἐξαχρειουμένη, ἡ γυναικεία μοιχεία δεινῶς, ἐνόησε δὲ καὶ ἀπανθρώπως ἐτιμωρήθη, ἐνῶ ἡ μὲν κοινογίᾳ πᾶν

ῥέβλεπεν ἴσως δὲ καὶ ἐπεκορότησε τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀπιστίαν, καὶ ὁ κώδιξ ἦταν καὶ συγκερασαμένην ὄριστο τιμωρίαν. Ὁ κ. Ζίφρος ἀπαριθμεῖ μετὰ ψυχικοῦ ἄλγους καὶ πενθηρᾶς εὐγλωττίας τὰς διαφόρους ποινάς, ἃς ὁ νόμος ἐν παντὶ χρόνῳ ἐπέβαλε τῇ μοιχαλίδι, τὸν δεδικαιολογημένον φόνον, τὴν συνοπτικὴν δίκην, τὴν κατ' αὐτῆς ἐτυμηγορίαν τῶν ἀψύχων ὄντων, εἰς ἐνόρκους δικαστὰς μεταποιουμένων, τοὺς ραβδισμοὺς, τὴν ἐπὶ λίθου ἀναστήλωσιν, τὴν ἐπὶ ὄνου προπομπήν, τὰς κρουγὰς, τὰς ὕβρεις, τὰς λοιδορίας τὰς ἐν πολλαῖς χώραις συμπαραμορφοῦσας τὴν ἀπαιτίαν ἐκείνην ἐκφορὰν ἀποθανούσης τιμῆς!

Καὶ ἴσως ἡ ἀμαρτάνουσα ἐκείνη σύζυγος δὲν ἐγεννήθη ὅπως ταφῇ ἐν τῷ βορβόρῳ τῆς καταπτώσεως ἢ ἑλλείψις σώφρονος ἀγωγῆς ἐστείρωσεν ἐν αὐτῇ πᾶσαν τῆς ψυχῆς ζωτικὴν ἰμάδα, ἢ δὲ ἀμέλεια τοῦ πατρὸς καὶ ἡ ἀπάθεια ἢ ἀνηθικότης τοῦ συζύγου θραύουσαι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς τὴν χορδὴν τοῦ φίλτρου, εἰς παράφωνον συρφετὸν μετεποίησαν τῶν αἰσθημάτων τὴν ἁρμονίαν, καὶ τὰ ρεῖθρα τοῦ ἔρωτος εἰς νοσηρὸν μετέβαλον ἔλος, ρυπαρῶν ἑρπετῶν ἐνδιαίτημα! Ἡ ἀγωγή, μόνῃ ἢ ἀγωγῇ δύναται σώζουσα τὴν γυναῖκα νὰ προαγάγῃ τὴν ἀνθρωπότητα ἢ ἀγωγή ἐκείνη, ἥς πάντοτε χρῆζει ἡ γυνὴ, εἴτε ἄγαμος, εἴτε ἑγγαμος, εἴτε θυγάτηρ, εἴτε μνηστὴ, εἴτε μήτηρ. Ἡ δὲ ἀγωγή αὕτη δὲν συνίσταται, ὡς λέγει ὁ κ. Ζίφρος, εἰς τὴν εὐχέρειαν τοῦ ψελλίξιν, ὡς ἄλλη ξεναγός, διαφόρους γλώσσας, ἢ τοῦ κρούειν μᾶλλον ἢ ἤττον μηχανικῶς τὰ πλῆκτρα κλειδοκυμβάλου, ἀλλὰ εἰς τὴν ὀρθὴν κρίσιν, εἰς τὴν ἀγάπην, εἰς τὴν φιλοπονίαν, εἰς τὴν συναίσθησιν τῆς ἰδίης ἀξιοπρεπείας. Ἄς ἐλεεινολογήσωμεν τ' ἀνθρωπόμορφον ἐκεῖνα κτήνη, ἅτινα ἐν Mâcon ἐβουλεύοντο περὶ τῆς ἐν ταῖς γυναῖξιν ἐλλείψεως ἢ ὑπάρξεως ψυχῆς, καὶ ἃς οἰκτείρωμεν τὸν κυνικὸν συγγραφέα τῶν Ἑξομολογήσεων ὅστις τὴν ἀποστολὴν τῆς γυναικὸς εἰς μόνην τὴν ἡμετέραν τέρψιν περιορίζων, ἀπεδείξε τὴν τα-

πεινότητα καὶ τὴν χαμέρπειαν μεγάλου νοῦς μὴ ἐνισχυομένου ὑπ' ἀγαθοῦ φρονήματος!

Ἄλλ' ἐνταῦθα δύναται νὰ ἐρωτήσῃ τις τὸν κ. Ζίφρον τίνι τρόπῳ ἢ ἀνατροφή αὕτη πρέπει νὰ διοργανίζηται; Ποῖα τὰ γνωρίσματα τῆς ἰδιαιτέρας ταύτης ἀγωγῆς; Εἰς τίνα πρέπει νὰ διαπιστευθῶμεν τὴν ἠθικὴν μᾶλλον ἢ τὴν νοσητικὴν τῆς γυναικὸς μόρφωσιν, κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς ἡλικίαν; Πρέπει νὰ ἐκλαϊκεύσωμεν τὴν ἐκπαίδευσιν αὐτῆς, ἢ νὰ καταρτίσωμεν αὐτὴν ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τῆς Ἐκκλησίας; Ὁ κ. Ζίφρος ἀρκεῖται εἰς ἀπάντησιν νὰ ὑποδείξῃ ἡμῖν τὸ παράδειγμα τῆς Ὀλλανδίας καὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ διασήμου Laveleye ἐπαγόμενος, εἰσάγει ἡμᾶς εἰς τὰ ἀπέριττα ἐκεῖνα διδασκαλεῖα, ὅπου οὐχὶ τὸ τυπικὸν τῆς θρησκείας ἐν ἀτελεῖ καταγῆται διδάσκειται, ἀλλ' ὅπου αἱ μεγάλαι περὶ θεοῦ ἰδέαι καὶ ἅπασαι αἱ ἀρεταὶ μεταγγίζονται ἐκ τῆς καρδίας τοῦ διδάσκοντος εἰς τὴν τῶν φοιτῶντων διὰ τῆς ζωνῆς ἀφηγήσεως, διὰ τοῦ παραστατικοῦ παραδείγματος, διὰ τῆς ἀπλῆς καὶ ἀνεπιτηδεύτου περιγραφῆς.

Τοιοῦτοτρόπως ἡ γυνὴ δὲν περιβάλλεται ἴσως τὴν τῆβεννον τοῦ ρήτορος, οὐδὲ τὸ βᾶκτρον τοῦ στρατάρχου κρατεῖ ἀνά χεῖρας, ἀλλ' ἐκπληροῖ τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς, ἀναδεικνυομένη μήτηρ φιλόστοργος, πιστὴ σύζυγος, εὐάγωγος θυγάτηρ. Les hommes font les lois, les femmes font les mœurs, εἶπεν ὁ Comberousse.

IV

Παροῦσα καὶ ἀβρότης, ἰδοὺ ὡς προσφυῶς εἶπεν ἡ ἐν Ἀθήναις α' Εφημερίς αἱ χαρακτηριστικῶς τὸν κ. Ζίφρον ἰδιότητες. Δὲν ἀποκάνει ὁ εὐγενὴς οὗτος αἰσιόδοξος ἐκθύμως συνηγορῶν ὑπὲρ τοῦ φύλου ἐκείνου, οὐδὲ ἐν τῇ στιλβούστῃ ἀπόψει αἰσιωτέρων καιρῶν διαδλέπει τὴν ἀνύψωσιν, ἀλλὰ καὶ δὲν ὑποκρύπτει πολυλάκις τὰ ἐλλείμματα καὶ τὰς κακίας, τὰς

ως ἐκ τῆς ἀσθενείας τοῦ χαρακτῆρος αὐτῆς ἐν τῇ γυναικί συνήθως ὑποκλανθαινοῦσας.

Πρὸς ἄρσιν λοιπὸν τῶν κακιῶν τούτων, ὧν πρώτη ἐστὶν ἡ πανουργία καὶ ἡ δολιότης, τῶν ἀσθενῶν τὰ ὄπλα, ὁ κ. Ζίφρος ἐπιμένει φωνάζων, ἀνατροφή! ἀνατροφή! καὶ ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ αὐτοῦ, μιμούμενος ἀνατολίτην τινα ἡγεμόνα, ἀναγράφει τὴν θαυματουργὸν ταύτην λέξιν ἐπὶ τῶν θυρῶν τῶν οἰκημάτων, τῶν σχολείων, τῶν εἰρκτῶν, ὡς ἐν ἑαυτῇ συγκεφαλαιούσαν δλόκληρον τῆς ἀνθρωπίνου εὐημερίας τὸ πρόγραμμά.

Ἄς μορφώσωμεν λοιπὸν τὴν γυναῖκα, λέγει ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς, ὅπως μὴ ἦ ὅτε μὲν ἡμέτερος τύραννος, ὅτε δὲ ἡμέτερον θῦμα· ἄς νομοθετήσωμεν αὐστηροτέρας ποινὰς κατὰ τοῦ ἀπιστοῦντος ἀνδρός, ὅπως ἐν ἴσῃ σχεδὸν μοίρᾳ πρὸς τὴν γυναῖκα τὴν εὐθύνην τῆς ἀπιστίας του εὐθύνεται· τέλος ἄς μὴ φαινόμεθα τοσοῦτον γλίσχοι καὶ φειδωλοὶ πρὸς αὐτὴν ἐν τῇ τῶν ἐκδουλεύσεων αὐτῆς ἀμοιβῇ. Διατί ἐν Παρισίοις, ἐν τῷ μεγάλῳ ἐκείνῳ κέντρῳ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς προόδου, ὅπου κατὰ τινὰς κωφορεῖται ἡ δευτέρα τῆς ἀνθρωπότητος λύτρωσις, ὁ μέσος ὅρος τῆς πρὸς τὴν ἐργατίδα ἐν γένει μισθοδοσίας δὲν ἀνέρχεται ἄνω τῶν φρ. 2, 41 τὴν ἡμέραν, ἐνῷ τοῦ ἀνδρός ἡ ἀντιμισθία συμποσοῦται εἰς 4, 51; ἴσως διότι ἡ γυνὴ στερεῖται εἰδικῆς παιδείσεως· καὶ τότε διατί δὲν παιδεύεται; Ἄρά γε δὲν ἀληθεύει ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐνοσφισατο καὶ τὰς ἐργασίας ἐκείνας, ἐξ ὧν ἡ γυνὴ δύναται νὰ πορίζηται τὰ πρὸς ζωαρχεῖαν; Καὶ ἰδοὺ πρὸς βεβαίωσιν τῶν λόγων του ὁ κ. Ζίφρος δεικνύει ἡμῖν τριακοντούτη καὶ λάσιον ἀθλητὴν, περιάγοντα κυμβίον καφὲ ὡσανεὶ γυνὴ δὲν ἠδύνατο τὸ εὐτελὲς ἐκεῖνο καὶ ἀδοξὸν ἔργον νὰ ἐπιτελέσῃ!

Ἄλλ' ἤδη ἐπέστη ἡ ὥρα, καθ' ἣν καὶ τὸν κ. Ζίφρον πρέπει ν' ἀποχαιρετίσωμεν, ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν, ὧν τὴν μακροθυμίαν φοβούμεθα ὅτι ἐξηγητήσασκεν. Δυπούμεθα ὅτι τὴν μακροθυμίαν

σαν λατινικὴν ρῆσιν *dulce in fundo* ἴταμῶς διαψεύδοντες, ἀναγκάζομεθα πρῶτην ἡδὴ φοράν νὰ διαφωνήσωμεν, τὸ ἄρθρον τοῦτο περαίνοντες, πρὸς τὸν ἡμέτερον συγγραφέα. ἴσως δὲν εἶναι αὕτη ἡ πρώτη φορά καθ' ἣν ὁ χαμαιχειρουργὸς ἠντάρτησε κατὰ τοῦ ἀνατόμου.

Ὁ ἀναγνώστης βεβαίως ἐναγωνίως προσδοκᾷ τὸ συμπέρασμα τοῦ κ. Ζίφρου, ἕκαστος περιμένει τὴν τοῦ διακεκομμένου ψυχολόγου γνώμην, καθ' ἣν περιπίπτωσιν ὁ ἀνὴρ καταλάβῃ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἀμαρτάνουσαν τὴν σύζυγόν του. Ἄλλὰ καίπερ ἐκ τῶν προτέρων ἠδυνάμεθα νὰ προμαντεύσωμεν τὴν ἐπιεικῆ αὐτοῦ ἐτυμηγορίαν, ὁμολογοῦμεν ὅτι δὲν ἀσπαζόμεθα ποσῶς τὴν γνώμην αὐτοῦ, φρονούντος ὅτι ὁ ἀνὴρ ὀφείλει μὲν νὰ διακόψῃ πᾶσαν σχέσιν μετὰ τῆς ἀτιμωσάσης αὐτὸν συζύγου, ἀλλὰ δὲν ὀφείλει καὶ ν' ἀποπέμψῃ αὐτὴν τοῦ κοινου οἴκου, ὅπου αὐτὴ κέλῃται νὰ μεριμνᾷ περὶ τῶν τέκνων· ἐν ὑποτροπῇ δὲ ἡ ἐν ἐλλείψει τέκνων, τότε μόνον νὰ τὴν ἀποπέμψῃ διαζευγνύμενος. Συμφωνοῦμεν βεβαίως πρὸς τὸν κ. Ζίφρον, ἀποκρούοντα τὸν ὑπὸ τοῦ κ. Δουμᾶ προτεινόμενον φόνον, ἀλλὰ δὲν συμφωνοῦμεν ποσῶς πρὸς αὐτὸν προτρέποντα τὸν ἀνδρα εἰς τὴν σιωπὴν, εἰς τὴν ἀπραξίαν, καὶ, ὅπερ χειρόν, εἰς τὴν μετὰ τῆς μοιχαλίδος ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ χάριν τῶν τέκνων διαμονήν. Πῶς δὲν φοιτᾷ ὁ κ. Ζίφρος ἀναλογιζόμενος τὴν θέσιν τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου, οὗ τὸ αἰμοσταγὲς τραῦμα ἀναξάνει ἢ κοινὴ χλεύη καὶ ἡ περιφρόνησις, τοῦ ἀπεγνωσμένου ἐκείνου ὄντος, τοῦ ὁποίου κατηρειπώθη ἡ ἐστία, ἐφυγαδεύθη ἡ ἡσυχία, ἐδηλητηριάσθη ἡ καρδιά! Πῶς ὁ ἀνθρωπος οὗτος δύναται νὰ ὑποστῇ τὴν ἀδιάκοπον θέαν τοῦ εἰδεχθοῦς ἐκείνου φάσματος, τὸν συνεχῆ κροταλισμὸν τῆς πικρᾶς ἐκείνης ἀλύσεως, τὴν ἀτελεύτητον ὄρθωσιν τῆς ἀτιμωτικῆς ἐκείνης στήλης μετὰ αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμοίων του ἐπιπροσθούσης! Ἄς ἀπέλθῃ, ναί, ἄς ἀπέλθῃ ἡ ἔνοχος τοῦ οἴκου ἐκείνου, ὅστις, αὐτῆς εἰσελθούσης, μετεβλήθη εἰς τέμενος, καὶ ὅστις γῦν περιεβλήθη τοῦ τάφου τὴν ἀχλὺν

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

Φυσιολογικαὶ τέρψεις πηράζουσαι ἐκ τοῦ πρώτου προσώπου τοῦ γήματος

EXEIN.

(Κατὰ Μαντεγάζαν)

Καίπερ φιλόσοφοι τινὲς δημιουργήσαντες τὸν ἀνθρώπον ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ αὐτῶν, δὲν θεωροῦσι τὸ αἶσθημα τῆς ἰδιοκτησίας συμφυὲς ἐν ἡμῖν, ἀλλὰ μίαν τῶν ὀδυνηρῶν συνεπειῶν τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ἀποσπάσαντος τὸν ἀνθρώπον ἀπὸ τοῦ παρθενικοῦ δάσους καὶ τοῦ ὠμοῦ κρέατος ὅπως μετακομίσῃ αὐτὸν εἰς τὰ καταγώγια τῆς διαφθορᾶς δηλ. εἰς τὰς ἡμετέρας πόλεις, ἀδύνατον ὅμως ν' ἀρνηθῇ τις ὅτι ἐν ἀπάσαις ταῖς γλώσσαις τοῦ κόσμου αἱ λέξεις ἐμὸς καὶ σὸς περιεβλήθησαν καὶ περιβάλλονται τοσοῦτον κύρος, ὥστε ἡ περιγραφή τῆς φυσιολογίας αὐτῶν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Τὸ νήπιον ὅπερ μόλις γινώσκει νὰ ψελλίσῃ δέκα ἢ δωδεκα λέξεις, δρᾶττον μετὰ παραφορᾶς τὸ δωρηθῆν αὐτῷ λέγνευμα, καὶ ὑπερασπίζον αὐτὸ μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν ἀπαλῶν βραχιόνων του κατὰ τοῦ προσποιουμένου ἢ θέλοντος νὰ τῷ τὸ ἀφαιρέσῃ, ἀναφωνεῖ κλαῖον· εἶναι ἰδικόν μου! Ὁ βασιλεὺς ὁ κρατῶν ἑκατομμυρίων ἀνδρῶν, ἐγείρεται εἰς πόλεμον ἅμα ὁ γείτων του τῷ ἀφαιρέσῃ σπιθαμὴν γῆς, καὶ ἀνακτῆσας ἐν ποταμοῖς αἵματος τὰ δικαιώματά του, ἀναφωνεῖ μετὰ θριαμβευτικοῦ ὕφους· εἶναι ἰδικόν μου. Μεταξὺ τοῦ νηπίου καὶ τοῦ κατακτητοῦ τάσσονται ὅλοι οἱ ἀνθρώποι, οἵτινες θέλουσι νὰ ἐπεκτείνωσιν ἐπὶ ὧν εἰ δυνατόν περισσοτέρων πραγμάτων τὴν λέξιν ἐμὸς, τάσσονται τὰ δικαστήρια ἅτινα καταδικάζουσιν εἰς τὴν τῆς ἐλευθερίας ἀπώλειαν τὸν διαπράττοντα ἡθικὸν παράπτωμα ἐν τῇ χρήσει τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν, τέλος τάσσονται τὰ ἀπειροπληθῆ μυστήρια τὰ ὑποκλανθαινοῦσα ἐν αὐτῇ τῇ σύζυγῳ τοῦ

καὶ τὸ σκότος! Ἄς ἀπέλθῃ, ναί, ἄς ἀπέλθῃ, ἄς παρατήσῃ τὰ τέκνα ἐκεῖνα, ἅτινα πλέον ἢ τὸν πατέρα ἠδίκησε, καὶ ἅτινα ἀναξία ἐξελέγγετται ν' ἀναθρέψῃ, νὰ ἐκπαιδεύσῃ, νὰ μορφώσῃ τὰ δὲ ἄθῳα ἐκεῖνα πλάσματα ἄς ἐξαγνίσωσι τ' ὄνομα αὐτῆς νομίζοντα αὐτὴν νεκράν, ἀντὶ νὰ διεγείρωσιν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τοὺς ἐλέγγους αὐτῆς καὶ τοῦ πατρός αὐτῶν τὴν ἀπόγνωσιν, καλοῦντα αὐτὴν διὰ τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου ὀνόματος, ὅπερ ὡς πικρὰ εἰρωνεία ἤξει ἐπὶ τοῦ ἀψευδοῦς αὐτῶν στόματος! Αὐτὴ ἐκουσίως ἐπέτρεψε τὴν εἰσέλασιν τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο προπύργιον, οὗ ἡ φρουρησις εἰς τὴν τιμὴν αὐτῆς ἀνετέθη· ἄς ὑποστῇ γῦν ἀγογγύστως τοῦ προδότου τὴν καθαίρεσιν.

V

Ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία δύναται τελεσφόρως νὰ μελετήσῃ τὸ πονημάτιον τοῦ κ. Ζίφρου, μὴ ἀξιοῦντος βεβαίως ὅτι ἔλυσε τὸ μέγιστον τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων, ἀλλὰ φρονούντος ὅτι πολλάκις μία λέξις τὸν καλὸν ἀγῶνα ὑπηρετοῦσα, δύναται ὡς σπινθὴρ ν' ἀναφλέξῃ τὸ ἐν πάσῃ μὴ πεπωρωμένην καρδίᾳ ἐμφωλεῦον αἶσθημα. Ἄμυγλης πλείστων ὀθνεῶν ἐλλειμμάτων, παρθένος ἔτι ἐν πολλοῖς, ἡ παρ' ἡμῖν κοινωνία δύναται νὰ μορφώσῃ γυναῖκας χρηστὰς καὶ ἐναρέτους, ἑαυτίμα ἐχέγγυα τῆς ποθουμένης ἠθικῆς βελτιώσεως. Ἐν τοῖς παρθηναγωγείοις ἐγκτεται ὁ σπόρος πάσης κοινωνικῆς ἀναπλάσεως, ἐν ἐκάστη δὲ οἰκογενειακῇ ἐστία καμινεῦεται ἡ μέλλουσα τῶν ἔθνων ἱστορία. Ὡς ἐκ τούτου δὲν δυνάμεθα τὸ ἄρθρον τοῦτο νὰ τερματίσωμεν ἢ συνεκφωνοῦντες τῷ κ. Ζίφρῳ.

Φωτίσατε τὴν γυναῖκα, καὶ τοιοῦτοτρόπως τὴν ἡῶ νεὰς εποχῆς ἐγκαινιάσατε.

M. MARTZOKΗΣ.

ρήματος ἔχει. Τῆς ιδιοκτησίας ἀρθείσης, συντρέβεται ὁ κοινωνικός δεσμός· ἄς πραγματοποιηθῆ πρὸς στιγμήν ἡ οὐτοπία τῆς κοινοκτημοσύνης, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ νῦν ἀγαπῶντες καὶ σεβόμενοι ἀλλήλους, θέλουσι μεταβληθῆ εἰς στίφη λύκων διαφιλονεικούντων αἱματόφυρον λείων. Εὐτυχῶς τὰ παραλήρηματα τῶν φιλοσόφων θυμάδας τινὰς μόνον οἰστρηλατοῦσιν, ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ καταλύσωσι τοὺς φυσικούς νόμους, οὔτε κατ' οὐδὲν τὴν πορείαν τοῦ ἡθικοῦ κόσμου ν' ἀναχαιτίσωσιν. Ἐὰν οἱ ἄγριοι οἱ ἀγνοοῦντες τὴν μεταξὺ τοῦ λαμβάνειν καὶ τοῦ κλέπτειν ὑφισταμένην διαφορὰν, πλανῶνται εἰς τὰ δάση ἀνέστιοι καὶ ἀκτῆμονες, γινώσκουσιν ὅμως ν' ἀμύνονται καθ' οἴουδ' ἂν θελήσῃ ν' ἀφαιρέσῃ ἀπ' αὐτῶν ἢ τρώγουσιν ὀπώραν, γινώσκουσι τὰς λέξεις ἐμῶν καὶ σοῦ· ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι κέκτηνται τὸ αἰσθημα τῆς ιδιοκτησίας. Ἐὰν ὑπάρχῃ γλώσσα ἢ τὸ λεξικὸν δὲν περιέχει τὰς λέξεις ταύτας, τὸ ὑπ' αὐτῶν διατυπούμενον αἰσθημα αἰετοῦ ὑπάρχει, πλὴν ἀμυδρῶς καὶ συγκεχυμένως. Ἴσως καὶ αὐτὸς ὁ ἀλέκτωρ ὁ ὑπερασπίζων τὸν πολυόρνιθον γυναικωνίτην του κατὰ τῶν ἀξιώσεων τοῦ ἀντιζήλου του, αἰσθάνεται τὸ ἐμὸν καὶ τὸ σοῦ, καίπερ μὴ κεκτημένος τὴν τούτου ιδέαν.

Τὸ αἰσθημα τῆς ιδιοκτησίας προτρέπει ἡμᾶς πρὸς τὸ ζητεῖν, καὶ ἀνακουφίζει τοὺς κόπους μας διὰ τοῦ ἔρειν. Ἡ φυσιολογικὴ ἔρσις ὅμως δὲν ἐκπληροῦται εἰμὴ ὅταν δικαιώμεθα νὰ κατέχωμέν τι, καὶ ὅταν δυνάμεθα ἀναφικνῶν καὶ διακρηθῆν ν' ἀποκαλέσωμεν ἡμέτερον οἰονδήποτε πρᾶγμα. Τότε διὰ τῶν λέξεων τούτων ἐκτυποῦμεν νοερῶς ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου κτήματος ἀόρατον στραγγίδα, ἀποκαθιστώσαν ἡμῖν αὐτὸ προφιλέα καὶ βαρύτιμον. Φαίνεται ὅτι εἰς τῶν χαρκατήρων τοῦ ἡμετέρου ἀτόμου ἐγγραφάσεται ἐπὶ τοῦ ἀνήκοντος ἡμῖν ἀντικειμένου, διὸ τοῦτο ἀντανκλάξ ἐν ἡμῖν ἀκτῖνα τοῦ ἡμετέρου ἐγὼ ἦτις τὸ φωτίζει καὶ περιβάλλει στιλπνὸν καὶ γλυκύτατον φῶς. Δυνάμεθα κάλλιστα νὰ παραβάλωμεν τὴν

ὑπὸ τῆς θέας μὴ ἡμετέρου κτήματος διειρημένην αἰσθησιν πρὸς ἐκείνην ἢν προξενεῖ ἡμῖν τὸ ἴδιον ἡμῶν κτήμα, καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει βλέπομεν, θεωροῦμεν καὶ ἐπιθυμοῦμεν, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ θαυμάζομεν καὶ ἀγαπῶμεν. Ἡ ἀπλουστερὰ τέρψις ἢ ἐκ τοῦ αἰσθήματος τούτου ἀπορρέουσα συνίσταται εἰς τὴν προσοχὴν ἢν ἐφιστῶμεν ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῶν ἤδη εἰς ἡμᾶς κληρονομικῶς ἀνηκόντων, ἴσως πρὶν ἢ ἔτι ἐν ἡμῖν ἀναφύῃ ἢ ἔρσις αὐτῆ. Τότε χαίρομεν ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ πλούτῳ καὶ ἐπὶ τῇ κατοχῇ ὠραίου καὶ πολυτίμου κτήματος καθόσον ἐκτείνωμεν τὸ ἔταστικὸν ἡμῶν βλέμμα ἐπὶ ὀρίζοντος μᾶλλον ἢ ἥττον ἐκτεταμένου. Αἱ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡδοναὶ εἰσὶν ἀσθενέστεραι, διότι οὐδεὶς πόθος προηγείται αὐτῶν ἢ διότι ἡμεῖς εἴμεθα κτήτορες πρὶν ἢ ἔτι ὦμεν ἄνθρωποι. Αἱ ζωηρότεροι τέρψεις ἄς τὸ ρῆμα ἔρειν ἡμῖν προσπορίζεται εἰσὶν αἱ ἐκ τοῦ ρήματος ζητεῖν ἐκπορευόμεναι, καὶ ὁ βαθμὸς αὐτῶν ἀναλογεῖ ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν ἔντασιν τοῦ πόθου καὶ οὐχὶ πρὸς τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τοῦ κτήματος. Ὁ βιβλιομανὴς ὁ μετὰ πολυτελεῖς καὶ ἐνδελεγεῖς ἐρεῦνας σπάνιον βιβλιάριον κτησάμενος, αἰσθάνεται θεαίως μείζονα ἀγαλλίσιον ἢ ὁ κραταῖος μονάρχης ὅστις χασημῶμενος ἀκούει τὴν εἰδησιν ὅτι τὰ νικηφόρα ὄπλα τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ προστέθηκαν εἰς τὰ κράτη του νέαν ἐπαρχίαν. Ἄλλοτε ἢ εὐαρέσκεια τοῦ φιλοτίμου συζευγνύεται μετὰ τῆς τοῦ αἰσθήματος τούτου ἡδονῆς, καὶ ἡμεῖς χαίρομεν τὰ μέγιστα δεικνύοντες εἰς τοὺς ἄλλους τὰς ἡμετέρας γαίας καὶ εἶ τι ἄλλο πολυτίμον ἡμῶν κτήμα.

Πάντα τὰ ἡμῖν ἀνήκοντα πρᾶγματα δύνανται νὰ προξενήσωσιν ἡμῖν τέρψεις τινὰς ὀλίγον κατὰ τὴν φύσιν αὐτῶν διαφερούσας. Ἐν γένει, ἢ πληρεστερὰ τῆς κτήσεως τέρψις πηγάζει ἐκ τῆς ἀτενοῦς θέας μικροῦ τινος ἀντικειμένου ὅπερ δυνάμεθα νὰ κρατῶμεν ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν καὶ νὰ φυλάττωμεν εἰς τὰ θυλάκιά μας. Τότε ἢ κτητικὴ ἀντωνυμία

φαίνεται ἀνερχομένη κατὰ ἓνα βαθμὸν καὶ οἰοεὶ εἰς συγκριτικὴν μετασχηματιζομένην, καὶ τὸ αἰσθημα τῆς ιδιοκτησίας πληροῦται συμφωνότερον πρὸς τὴν ἐνδόμυγον αὐτοῦ ἡθικὴν οὐσίαν. Ὅταν πρᾶγμα τι ἦναι ὡς ἐκ τοῦ μεγέθους του λίαν δυσκίνητον καὶ δυσμετακίνητον, δύναται μὲν νὰ ἦναι ἡμέτερον κτήμα, πλὴν ἡμεῖς αἰσθανόμεθα, ὅτι δύναται εὐκόλως νὰ μεταβάλλῃ κτήτορα, ἐνῶ τὸ μικρὸν ἀντικείμενον ὅπερ ἢ δρᾶξ ἡμῶν δύναται νὰ περιβάλλῃ ἀποτελεῖ μέρος ἡμῶν καὶ εἶναι καθ' ἑαυτὸ ἰδικόν μας. Ὁ εὐπορος παῖς, πρὸς ὃν ὁ πατήρ αὐτοῦ δωρεῖται εὐρὴν κήπον, ἀλλάσσεται μὲν, πλὴν ἡσύχωσ καὶ ἀθορύβως τὴν ἀγαλλίσιον του ταύτην ἐξωτερικεύει· ἐνῶ ἐὰν τὸ δῶρον συνίσταται εἰς ὠρολόγιον, γελᾷ καὶ πηδᾷ ὡς παράφρων, καὶ ἀφοῦ ἐπὶ μακρὸν περιεργασθῆ τὸ δῶρον τοῦτο, θριαμβευτικῶς τὸ φυλάττει εἰς τὸ θυλάκιόν του, ἢ εἰς τὸ συρτάριόν του. Ὅθεν δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι τὰ κινητὰ κτήματα εἰσὶ μᾶλλον ἡμέτερα τῶν ἀκινήτων, διότι ὅταν τὰ τελευταῖα δύνανται νὰ παράσχωσιν ἡμῖν μείζονα τέρψιν, αὐτὴ δὲν ἀπορρέει ἐκ τοῦ ἀπλοῦ τῆς ιδιοκτησίας αἰσθήματος, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐλπίδος τῆς ἐν τῷ μέλλοντι ἀπυλαυτῆς τέρψιν κτητικῶν ἡδονῶν πηγασοῦσων ἐκ τοῦ ἡμετέρου οἴκου ἢ ἀγροκηπίου. Ὁ μὴ ἐνοῶν τὴν διαφορὰν ταύτην, ἄς φαντασθῆ, ὅτι κατέχει πετράδιον καὶ ἀμπελῶνα καὶ ἄς συμπαράβῃ τὰς δύο ἡδονὰς. Ὑπάρχει ὅμως πρᾶγμα μὴ ὑπαγόμενον εἰς οὐδεμίαν τῶν ἀνωτέρω τάξεων, καὶ ἐξ οὗ πηγάζουσιν αἱ μέγιστα τοῦ αἰσθήματος τῆς ιδιοκτησίας ἡδοναί, ὅταν δὲ κυλινοῦμεν αὐτὸ ἡδυπαθῶς ἐπὶ τῆς ἡμετέρας παλάμης, αἰσθανόμεθα ὅτι ἀνήκει ἡμῖν μᾶλλον παντός ἄλλου κτήματος, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἢ κτητικὴ ἀντωνυμία αἰσθάνεται μέχρις ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ. Τὸ χρῆμα συμπηγνύει ἐν ἑαυτῷ τὰς ιδεώδεις καὶ ἀθορύβους ἡδονὰς τὰς ἐκ τῶν ἀκινήτων ἀγαθῶν ἀπορροούσας καὶ τὰς πλαστικὰς καὶ ζωηρὰς ἀγαλλίσεις τῶν κινητῶν ἀγαθῶν. Τοῦτο ὑφί-

σταται ἀναλλοίωτον, ἐὰν θέλωμεν νὰ τὸ φυλάξωμεν ἐν τῷ ἡμετέρῳ ταμίῳ, ἐνῶ ἀπεναντίας πολυτρόπως μεταμορφοῦται ἐὰν θέλωμεν νὰ τὸ παραδώσωμεν εἰς τὸν πολυκύμαντον βίον ὃν προοίρσται νὰ διανύσῃ παρέχον ἡμῖν τοιοῦτοτρόπως ἀπάσας τὰς ποικιλίας τῶν ἡδονῶν τῶν ἐκ τοῦ αἰσθήματος τῆς ιδιοκτησίας προερχομένων. Τὸ χρῆμα εἶναι ὑλικὸς τύπος ἐν ᾧ ἐνσαρκοῦνται τὰ στοιχεῖα τῶν δύο προσφιλεστέρων τοῦ ἀνθρώπου ρημάτων ἔρειν καὶ δύρασθαι· εἶναι συνάλλαγμα ἀποτιμώμενον πάντοτε ἐν ὄψει ἐν παντί τοπῷ καὶ χρόνῳ, εἶναι ἀδάμας ὅστις ἐνώπιον τῆς φαντασίας ἡμῶν στίλβων, ἐγείρει ἐν ἀκαρεῖ τὴν θεελλῶδη δίνην τῶν ὀρέξεων.

(ἀκολουθεῖ.)

II ΘΕΙΑ ΠΡΟΝΟΙΑ

(ΔΙΗΓΗΜΑ)

— Φθάνομεν λοιπὸν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι δὲν πιστεύεις εἰς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν.

— Σιγὰ, σιγὰ, φίλε μου· ἐγὼ δὲν εἶπα τοῦτο· πιστεύω εἰς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν, πλὴν περὶ τῆς σοφίας καὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ Θεοῦ ἔχω ἰδέαν διάφορον ἐκείνης ἢν ἔχεις σὺ καὶ οἱ ὁμόφρονές σου. Φρονεῖτε ὅτι εἴσθε θρησκῶν, καὶ εἰς πᾶν ἄλλο ἢ εἰς τοῦτο ἀπολήγετε· πιστεύετε ὅτι ὑμνεῖτε τὴν ἀγαθότητα τοῦ Πλάστου ὑποθέτοντες ὅτι ἀγρυπνεῖ καὶ ἐπὶ τῶν ἐλαχίστων πράξεών μας, καὶ τὰ πάντα διαθέτει πρὸς τὴν ἐπὶ τὰ κρεῖττω διεκπεραιῶσιν αὐτῶν, καὶ δὲν ἐννοεῖτε ὅτι ταπεινοῦτε τὴν ὑψηλὴν ἰδέαν ἢν ὀφείλετε νὰ ἔχητε περὶ Ὀντος τοσοῦτον ἐντελοῦς, πρὸς ὃ οὐδόλως ἢ λίαν κακῶς ἀρμόζει τὸ νὰ ἀποδίδωμεν τὴν ἐπιστάσιαν, οὕτως εἰπεῖν, πάσης, καὶ αὐτῆς τῆς ἐλαχίστης πράξεως ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων. Πολὺ ἀλαζῶν εἶνε ὁ ἄνθρωπος, — τὸ μικρότατον μέρος τοῦ πλανήτου μας, οὐδὲν ἄλλο καὶ τούτου ὄντος πρὸς τὸ σύμπαν.

ΤΗ: ΚΥΡΙΑ:

ΟΥΙΛΙΑΜ ΠΑΡΚΕΡ (*)

Κατὰ τὴν ἐκ Ζακύνθου ἀναχώρησίν της.

Ὁ γαλανός μας οὐρανός, ἡ πράσινη ἐξοχή μας,
 Ἡ σιγαλή μας θάλασσα, τῆς νῆσου μας τὰ κάλλη
 Σὰς ἐξοφᾶς ἔς τὰ στήθη μας τὰ ζήσετε μαζί μας,
 Κ' ἐμεῖς δὲν ἀρηθήκαμε ἔς τοὺς ἔξ-ους τὴν ἀγκάλην
 Ἀλλ' ἡ φωνὴ ποῦ ἔς τὴν ἀρχὴν μᾶς εἶπε ἀγκαλιασθῆτε,
 Ἦτο σκληρὸν περιγελο—μᾶς λέγει χωρισθῆτε!

Ἐίχαμε βόδα δροσερά, χλωρόκλαδη μύρτοῦλα,
 Τὸ δρόμο γιὰ τὰ στρώσουμε ἔς τὸν ἀναχωρισμὸν σου,
 Ἐίχαμε δάφνη τρυφερή, ἐλληρικὴ δαφροῦλα,
 Ἐπάρου τὰ πατήσετε, ἐσὺ κ' ὁ ποθητός σου.
 Εἶχε καὶ τ' ἀκρογιάλι μας ἔς τὰ χαῖρε ν' ἀπαντήση,
 Π.λὴν ἄλλα φεῦ! τὰ φθόνησε τὸ μαῦρο κυπαρίσσι!

Σὺ φεύγεις . . . καὶ ἔς τὸ πλάγι σου ἄλλο δὲν σ' ἀπομένει
 Παρὰ ἓνα βρέφος ὄρφανὸν καὶ παγερὸν ἓνα πτώμα.
 Ὁ Χάρος τοῦτο σ' ἀφῆσε μόρον, δυστυχημένῃ,
 Κ' αὐτὸ γιὰ λίγο,—ἕως τὰ ταφῆν σ' ἀγαπημένο χῶμα.
 Μαζὺ σου, ναί, θεὸν τὰ διαβῆν τοῦ Ὀκεανοῦ τὸ κῆμα,
 Ἀλλ' ἕως τὰ φθάσῃ τὴ στερεὰ κ' ἐκεῖ τὰ ὄρῃ ἓνα μνημα!

Ὡ κ' ἂν μᾶς τ' ἄφινες ἐδῶ, ἐκεῖνο τὸ κουφάρι,
 Μὲς τὰ δικά μας κόκκαλα τὰ λάβῃ τὴν ταφῆν του,
 Τὸ χῶμα θά ἔβρισκε ἐλαφρὸν, γιὰτὶ ξέρον ποδάρι
 Δὲν τὸ πατεῖ, κ' ἐλεύθερο εἶναι καθὼς καὶ ἡ γῆ του.
 Ἐσὺ τὸ θέλεις κ' ἄψυχο, τὸ θέλεις νεκρωμένο,
 Ὅμως ἐμεῖς μὲς τὴν καρδίαν τὸ χουμὲ πλεῖα θαμμένο.

Χαῖρε! κ' ἐκεῖ ἔς τὴν ἐνδοξὴν πατρίδα ποῦ πηγαίνεις,
 Θύμον τὸ πράσινο νησί ποῦ γιὰ σὲ στενάξει.
 Χαιρέησε τὰ τέκνα τῆς θερμῆς ἀνδρειωμένης,
 Καὶ εἰπέ τους ἡῖρα ἐκεῖ λαὸν ἀδέλφια, ποῦ σὰς μοιάζει.
 Ὡσὰν ἐσὰς ἐστέναξε κ' ἐκεῖνος ἔς τὴν σκλαβίαν,
 Ὡσὰν ἐσὰς ἐπάλασε γιὰ τὴν Ἐλευθερίαν!

29 Μαΐου 1872.

Α. ΜΑΡΤΙΩΚΗΣ.

(*) Σοῦζογῶ τοῦ ἐνταῦθα φιλέλληνος προξένου τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἀπο-
 θανόντος μετὰ τραγίαν ἐν Ζακύνθῳ διαμονήν. Ὁ νεκρὸς αὐτοῦ, ταρχειθεὶς κατὰ τὴν τῆς χή-
 ρας του ἐπιθυμίαν, ἐκοιμήθη εἰς Ἀμερικὴν διὰ τοῦ αὐτοῦ πλοίου ὅπερ καὶ τὴν πενθοῦσαν σὺ-
 ζυγον σὺν τῷ ἀπορφανευθέντι αὐτῆς τέκνῳ εἰς τὴν πατρίδα ἐπανήγαγεν.

ΠΑΡΑΦΥΛΛΙΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΣΚΗΝΑΙ (*)

ΥΠΟ

ΑΓΓΕΛΟΥ ΒΡΟΦΦΕΡΙΟΥ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Ἡ ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ—ΒΟΒΟΛΙΝΑ—ΥΔΡΑ.

Τῷ γρηκῷ Ἡρωὶ τοῦ 1821

Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩ ΚΑΝΑΡΙ.

Ναυάρχῳ.

Σεβαστέ μοι Κύριε!

Ἐν τῇ ἀναγνώσει τῆς ἱστορίας τῆς γλυκυτάτης ἡμῶν Ἑλλάδος πολλάκις
 ἠορᾶσθην πάλλουσαν ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ τὴν καρδίαν μου. Μεταξὺ τῶν ὀρομάτων
 τῶν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῆς ἀγωνισθέντων συνήτησα καὶ τὸ Ὑμέτε-
 ρον. Ἠδύχηθην ἀπὸ καρδίας τῷ Ὑψίστῳ ἕνα μὲ ἀξίωση τὰ κλίω γόνυ πρὸ τῶν
 ἱερῶν τάφων τῶν κλειότερων τῆν πολέτιμον κόριν τῶν πεσόντων, οἵτινες ἀπέ-
 θανον ἕνα ἢ Ἑλλάδος ἀναζήσῃ τὰ ἀσπασθῶ τὴν χεῖρά Σας ἥτις ἐσφίγῃ τὴν
 τυράννου φέλιξασαν πυρπολικὴν δάδα ν' ἀπεισῶ τὸ μέτωπον ἐκεῖνο ὅπερ ἐπέ-
 κλειε τὰ τολημῶν σχέδια δι' ὧν τοσάκις ἐθροιάμβευον ἢ Ἑλλάς, διδάσκουσα
 τὸν κόσμον ὅτι ἀπέραντι τῆς ἠθικῆς ὑπεραρχῆς κατ' οὐδὲν ἰσχύει ὁ ὄγκος τῆς
 ὕλης. Ἀλλὰ φεῦ! μέχρι τοῦδε δὲν τὸ κατώρθωσα. Ἐπιτρέψατέ μοι ὅθεν, σε-
 βαστέ μοι Κύριε, ἕνα ροερῶς πράξω τοῦτο ἀφιερῶν Ὑμῖν τὸ ὑπ' ἐμοῦ μεταφρασθὲν
 πρῶτον μέρος τῶν Ἑλληνικῶν Σκηνῶν. Εἶδε δὲ, τυχὼν τῆς ἀπαιτουμένης συν-
 δρομῆς παρὰ πατρός φιλοπάτριδος, δυνηθῶ τὰ ἐκδώσω ὀλοκλήρῳ τὴν μετάφρασιν
 τοῦ λαμπροῦ τούτου ἔργου. Ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ πόθου μου τούτου εἶνε τὸ χρυσοῦν
 ὄνειρόν μου, διότι, ποτεῦω, δι' αὐτοῦ θέλω προσεγγεῖν τερπνὴν ἄμα καὶ ὠφέ-
 λημον ἀνάγνωσμα παρτὶ φιλαναγνώστη.

Διατελῶ μετὰ σεβασμοῦ

θαυμαστῆς τῶν ἡρωικῶν κατορθωμάτων Σας.

Γεώργιος Κ. Σφήκας.

(*) Χαριζομένη τῷ μεταφραστῇ ἢ σύνταξις ἐπέτρεψε τὴν ἐν τῷ περιοδικῷ δημοσίευσιν

πᾶσι τῶν προγόνων ἡμῶν καὶ τῆς γῆς πέν ἢ ἑβεννήθημεν, δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν πεποιθήσιν εἰς τὴν ἀρωγὴν αὐτῶν. Εὐγενέστερος μεταξύ ἡμῶν θέλει εἶσθαι τὸ εὐγενέστερον ὑπερασπισόμενος τὴν δυναστευομένην ταύτην Πατρίδα. Καὶ τίς Ἕλληνα δὲν θὰ φλογοβῆ ὑπὸ δόξης, πρὸς τὴν φωνὴν τῆς Πατρίδος καὶ τῆς Θρησκείας; . . . Σείων τὴν καθημαγμένην χλαμύδα τοῦ Καίσαρος κατὰρθωσαν εἰς μόνος τοῦ τυράννου νὰ ἐπαναστατήσῃ ὅλον τὸν Ῥωμαϊκὸν λαόν, καὶ σεις, Ἕλληνες, τί δὲν θὰ καταρθώσετε, σεις οἵτινες ἐνώπιόν σας ἔχετε τὴν Ἑλλάδα, ἣτις σᾶς δεικνύει τὰς ἀπείρους πληγὰς τῆς καὶ ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειάν σας; . . .

«Φίλοι, ἀδελφοί, συμπολίται! ἀνοιξατε τοὺς ὀφθαλμοὺς σας, ἀνοιξατέ τους ἐπὶ πτόλους ἰδέτε τοὺς ναοὺς βεβηλουμένους, τὰς παρθένους ὑμῶν ἀτιμαζόμενας, τὰς οἰκίας καταστρεφόμενας, τοὺς ἀγροὺς ὑμῶν ἐρημουμένους, ὑμᾶς δ' αὐτοὺς, ναὶ, ὑμᾶς αὐτοὺς χεῖράς τε καὶ πόδας ἀλυσσορροῦντας. Ἐμπρός, δράμετε, ἐλευθερώσατε τὴν Πατρίδα, ὑψώσατε τὴν σημαίαν, ἣτις θὰ σᾶς ὀδηγήσῃ εἰς τὴν νίκην. Ἡ Ἑλλάς σᾶς κράζει, εἰς τὰ ὄπλα, εἰς τὰ ὄπλα!»

— Εἰς τὰ ὄπλα, ἐπανέλαθον πάντες οἱ περιστώτες, εἰς τὰ ὄπλα! ἀλλὰ τίς θὰ μᾶς ὀδηγήσει; τίς θὰ μᾶς συμβουλεύσει καὶ μᾶς βοηθήσει; . . .

— Ὁ Ἀνδρέας Μισούλης . . .

— Ναί, ὁ σωφρονέστερος . . . ὁ γενναϊότερος . . . ὁ προσφιλέστερος πάντων ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ . . .

— Δοιοὶν, ἄς ὑπάγωμεν πρὸς αὐτόν. Ζήτω ἡ Ἑλλάς! Ζήτω ὁ Ὑψηλάντης! Ζήτω ὁ Μισούλης! . . .

Ἐνῶ ὁ λαὸς ὑπὸ τοῦ ἀγίου ἐκείνου κατείγετο ἐνθουσιασμοῦ, ὁ Ἀνδρέας Μισούλης ἐν τινὶ δειροστοιχίᾳ τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν γῆν κεκλιμένους, περιπάτει εἰς βαθεῖς βεβητισμένους λογιζομῶς.

Νέος ἔτι, καταρόνητε τὴν τρικυμῆ

ῶδη θάλασσαν, καὶ ὑπερπλουτήσας ἐκ τοῦ ἐμπορίου μεταχειρίσθη τὰ καλῶς ἀποκτηθέντα πλούτη ὅπως γίνῃ ἄξιος τῆς ἀγάπης τῶν συμπολιτῶν του. Τὴν ζωὴν αὐτοῦ καθήδυνον τὰ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν τὴν Εὐρώπην διατρέγοντα τέκνα του, πλὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀποκαταστάνας ἐν Σμύρῃ ὅπου τέκνα καὶ σύζυγον εἶχε.

Μὴ ἔχων πατρίδα ν' ἀγαπήσῃ, τὴν στοργὴν του ὅλην ἐπὶ τῆς οἰκογενείας τοῦ ἔστρεψεν ὁ Μισούλης. Οὐχ ἦττον ὁμοῦ ἐν τῷ μεγαθύμῳ ἐκείνῳ στήθει ἐπαλλον ἐλπίδες τῶν ἑταιριστῶν. Ὁρκίσθη καὶ οὗτος πίστιν πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἣ δὲ θρησκεία καὶ ἡ πατρὶς εἶχον ἐν αὐτῷ θεμελιὸν ὑπερασπιστὴν. Ἀλλ' ὅταν τις φθάσῃ εἰς τὴν ἐπαχθὴ πεντηκονταετη ἡλικίαν δυσκόλως πιστεύει εἰς τὰς ὑποσχέσεις καὶ ὀλίγον εὐπίστως διακρίνεται πρὸς τὴν τύχην ἢ φήμην ὅθεν ἢ ἐπὶ τῶν περὶ τῆς φέρουσα τὰ ἐν Μολδαυίᾳ συμβαίνοντα εὗρισκε δύσπιστον τὸν Μισούλην, ὅστις, σκεπτόμενος προσέτι ὅτι εἰς τῶν υἱῶν του ἐν ἐχθρικῇ κατόκει πόλει, ἠσθάνετο τὸ τοῦ πολίτου φίλτρον ἐν πάλλῃ διακείμενον πρὸς τὴν πατρικὴν στοργὴν.

Ἐνῶ ὑπὸ ἀντιθέτων λογισμῶν οὕτω καταβεβλημένος περιπάτει, τὸ βλέμμα του ἔπεσεν ἐπὶ τινος, ὅστις παρά τὴν δειροστοιχίαν ἀνέσκαπτε τὴν γῆν. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος δὲν ἐφαίνετο χωρικός ἀσχολούμενος εἰς τὴν συνήθη ἐργασίαν ἀλλὰ μετὰ τασαύτης ἐπιστημάτης ἐνησχολεῖτο εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, ὥστε ἐφαίνετο ἐκπληρῶν θρησκευτικὴν λειτουργίαν ὅσῳ δὲ ἡ δίκαια του ἐσχίζε τὴν γῆν ἐφαίνετο ὅτι ἐφοβῆτο μὴ εἰσχωρήσῃ περισσότερο τοῦ δέοντος καὶ ἐλάψῃ ζῶντα τινά.

Ὁ Μισούλης ἐπλησίασε τὸν ἄνθρωπον τοῦτον καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ. Ἦτο ὁ Λάμπρος Γκαβέλλας υἱὸς τοῦ Νώτη ἐκ τοῦ Σουλίου, ὅστις ἐν καιρῶ τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ διαπραχθεισῶν σφαγῶν ἐκ τῆς Πάργας κατέφυγε μετὰ τοῦ πατρὸς του εἰς Κέρκυραν, ἐκεῖθεν δὲ εἰς

ἠδραν. Ἦτο αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ Σουλιώτης ὁ ὁποῖος, ἀκούσας ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἔλαβεν ἤδη τὰ ὄπλα καὶ κατέβησαν οἱ ἀνδρείοι ἀδελφοί του, τρέχων ἐγκατέπιπε τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως καλῶν ὀνομαστὶ τὸν πατέρα του.

— Λάμπρε, εἶπε φιλικῶς πλησιαζὼν αὐτὸν ὁ γέρον Ἀνδρέας, τί κάμνεις; . . .

Ὁ Λάμπρος τῷ ἔνευσε διὰ τοῦ δακτύλου νὰ μὴ τὸν διαταράξῃ, καὶ ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον του μέχρις οὗ ἀνεκάλυψέ τινα ὄστα . . . τότε ρίψας τὴν δίκαιαν, ἔκλινε γόνυ πρὸς τοῦ λάκκου καὶ μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, δάκρυα λύπης καὶ ἀγαλλιάσεως, ὑψηλῆς στοργῆς καὶ πατριῶ ἐνθουσιασμοῦ, ἀνέκραξεν ὑψῶν τὰς χεῖρας πρὸς τὸν Θεόν . . . «Σὲ εὐχαριστῶ, εὐσπλαγγχε Θεέ μου, τὰ ὄστα τῶν πατέρων μου θὰ ἐπιστρέψωσι μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν πατρικὴν γῆν.»

Ὁ Μισούλης ἀνεμνήσθη τότε ὅτι ὁ Λάμπρος καὶ ὁ Νώτης ἐλθόντες εἰς Ἰδραν ἔφερον μετ' αὐτῶν τὰ ὄστα τῶν συγγενῶν, ὡς ἔπραξαν σχεδὸν πάντες οἱ Σουλιῶται ἀποχαιρετῶντες τὴν Πατρίδα ἐξ ἧς ἀπέδιωκεν αὐτοὺς ἡ σκληρότης τῆς τύχης τοῦ Τεπελενίου. (*) Ἐπὶ τῇ θεᾷ ἐκείνῃ ἠσθάνθη τὰ βλεφάρᾳ του βρεχόμενα ὑπὸ δακρύων, καὶ ἀδελφικῶς ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν δυστυχῆ φυγάδα, ὅστις ἠγέρθη δεξιούμενος αὐτόν καὶ ἐν θρησκευτικῇ παραφορᾷ ἐκραύγασεν.

— Ὁ Νώτης μὲ ἀκούει . . . βλέπει, συμμερίζεται τὴν χαρὰν μου . . . τέκνον μου, ἔλεγε πρὶν ἢ ἀποθάνῃ, σὺ θὰ μὲ θάψῃς μετὰ τὰ ὄστα τῶν πατέρων μου εἰς τὴν γῆν ταύτην, διότι καὶ αὕτη εἶνε γῆ Ἑλληνική ἀλλὰ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως, καθ' ἣν οἱ ἄετοι τῆς Κιάφρας θ' ἀνακληθῶσιν εἰς τὴν παλαιὰν φωλεάν των, τότε, ὡς ἐγὼ ἔφερον μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ ἐξορίᾳ τὰ πατριὰ λείψανα, φέρε καὶ σὺ τὰ ἰδικά μου, καὶ θεᾶς αὐτὰ ν' ἀναπαυθῶσιν ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς

ἰτέας, ἣτις προσπίπτει τὴν παλαιὰν οἰκίαν μας . . . Πάτερ, πάτερ, ἔφθασεν ἡ ὥρα τῆς ἐπανόδου . . . ἐν μέσῳ τοῦ ἤρου τῶν Ἑλληνικῶν σαλπίγγων θὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τοὺς προσφιλεῖς ἡμῶν βράχους, τὴν δὲ γῆν τὴν ὁποίαν δούλην ἀφήκας, θὰ ἐπανήδης ἐλευθέραν, καθὼς ὅταν τὸ ὄπλον σου ἐκεραυνοβόλοι τὴν Ὀθωμανὴν φυλὴν . . . Ὡ πάτερ, πάτερ μου! . . .

Καὶ πάλιν ἔπεσε πρὸ τοῦ λάκκου καὶ ἄσθονα ἔχυνε δάκρυα καὶ ψυχάριστε τὸν Ὑψηστον.

Ὁ Μισούλης ὅπως μὴ διαταράξῃ ἐπὶ μᾶλλον διὰ τῆς παρουσίας του τὸ θρησκευτικὸν ἐκεῖνο ἔργον, σιγηλῶς ἀπεσύρθη. Πλὴν μόλις ἐπάτησε τὸν οὐδὸν τῆς οἰκίας του, αἰφνης περιεκυκλώθη ὑπὸ ἀπείρου πλήθους, αἵτινες τρέχοντες πρὸς αὐτὸν ἐκραύγαζον.

— Ζήτω ὁ Μισούλης! . . . σὺ εἶσαι ὁ πατὴρ μας . . . σὺ ὀφείλεις νὰ μᾶς κυβερνήσῃς . . . σὺ νὰ μᾶς ὀδηγήσῃς εἰς τὴν κοινὴν ἀπελευθέρωσιν . . . ὅλοι εἰς σὲ ἐμπιστευόμεθα. Ζήτω ὁ Μισούλης . . .

Αἱ εὐγενεῖς ἐκείναι φωναί, αἱ προσφοραὶ ἐκείναι κατῆρχοντο ἐν τῇ εὐαισθητῷ καρδίᾳ τοῦ γέροντος πλὴν ἐγνώριζε πόσον βαρὺς ἦτο ὁ κίνδυνος, πόσον δύσκολος ἡ ἐπιτυχία τῆς μεγάλης ἐπιχειρήσεως, καὶ διὰ σοβαρῶν λόγων προσεπάθει νὰ μετριάσῃ τὴν ζέσιν τοῦ λαοῦ.

— Ἀγαπῶ τὴν Πατρίδα, ἔλεγε, τὸ γνωρίζετε ἀλλ' ἡ Πατρίς δυναστεύεται ὑπὸ μυριάδων Ὀθωμανῶν, οἵτινες κατέχουσι τὰ φρούρια μας, τὰ πλοῖά μας, τὰ ὄπλα μας . . .

— Τὰ πλοῖα, τὰ ὄπλα, τὰ φρούρια, ὅλα θὰ λάβωμεν πάλιν . . .

— Ἀλλ' εἴμεθα ὀλίγοι καὶ μόνοι, ἐνῶ αὐτοὶ εἶναι ὡσεὶ ἄμμος τῆς θαλάσσης καὶ ἰσχυροὶ . . .

— Ὑπερ ἡμῶν ὁμοῦ εἶνε τὸ δίκαιον καὶ δι' ἡμᾶς θὰ πολεμήσωσιν οἱ ἀδελφοὶ Εὐρωπαῖοι, καὶ τὰς Ἀθήνας ἠθήσει ἡ Πετρούπολις . . . Πετρούπολις

— Ὡ πόσον ἀπατάσθαι! οἱ δὲ ἀδελφοὶ Εὐρῶ

(*) V. Ciampolini, Guerra dei Sulisti contro Ali Bassà di Janina,

θῶσι νὰ δράμωσιν εἰς βοήθειάν μας, διότι θὰ τοὺς ἐμποδίσωσιν οἱ κοινοὶ δυνάσται . . . .

Οὕτως ὁ σῶφρων γέρον εἰς τὴν ὄρμην τοῦ λαοῦ ἀντιπαρέτασε τὴν γαλήνην τοῦ ὄρθου λόγου ὅτε ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους ἤκούσθη·

— Ὁ Κανάρης . . . . κάμετε τόπον . . . . ἄφετε νὰ περάσῃ ὁ Κανάρης . . . .

Καὶ ἀφ' οὗ ἠνοιγέτο δίοδος, καὶ ἐνώπιον τοῦ Μιχούλη παρουσιάσθη προβαίων εἰς ναύτης ὑποστηρίζων γυναῖκα φέρονσαν τὸν θάνατον ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ τὴν ἀπελπισίαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς . . . .

— Βοβολίνα, σὺ ἐδῶ; λέγει ἔκθαμβος ὁ Ἀνδρέας Μιχούλης, βλέπων τὴν σύζυγον τοῦ υἱοῦ του . . . . καὶ ὁ Ἀλέξανδρος; . . . . καὶ τὰ τέκνα σας; . . . .

Αὕτη δὲ σπαρκατικὴν ἐξέπεμψε κραυγὴν λύπης· μόλις δὲ δυνηθεῖσα ν' ἀρθρώσῃ τὰς λέξεις . . . «ὁ υἱός σου . . . τὰ τέκνα τοῦ υἱοῦ σου . . . ὄλοι, ναι, ἀπέθανον, ἐσφάγησαν ὄλοι . . .» ἐλειποθύμησε.

III

Ἐξηλωμένη κεῖται ἐπὶ τινος κλιντήρος, ἐκ δὲ τῆς θανατηρᾶς λευκότητος τοῦ προσώπου τῆς θὰ τὴν ἐξελάμβανες ἀγάλμα προσωρισμένον νὰ κοσμήσῃ τάφον.

Παρ' αὐτῆ, τὴν πολιάν του σύρων, ἀγριωπὸς ἴσταται ὁ γέρον πατήρ . . . . Οὔτε λέξις, οὔτε παράπονον ἐξέρχεται ἐκ τῶν χειλέων τῶν δύο δυστυχῶν . . . . νομίζεις ὅτι δὲν ἀναπνεύσι· τὸσον θαθεῖα εἶνε ἡ σιγὴ τῆς ἀπελπισίας· φρικώδης σιγὴ, ἐν ἧ ἡ ἀνθρώπινος λύπη τὰς σκληροτέρας ἐστάλαξε βασάνους τῆς κληρονομίας τοῦ Ἀδάμ.

Τέλος ὁ Μιχούλης ἐγείρεται, καὶ πλήσσει τὸ ἐρρυτιδωμένον μέτωπόν του·

Νὰ μάθω τοῦλάχιστον, φρυάττων κραυγᾶς, νὰ μάθω πῶς ἐσφάζαν τὸν υἱόν μου . . . θέλω ἵνα ἐκάστη ρανὶς τοῦ αἵματος αὐτοῦ εἰς βρογχὴ πυρὸς χυθῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου . . . . ἐμίλει, θέλω καὶ πάντα νὰ μάθω . . . .

Ἡ τάλαινα οὔτε τὴν ἀπαιτουμένην δύναμιν, οὔτε λόγους ἀρκούντας εἶχεν ὅπως πληρώσῃ ἐρώτησιν τόσῳ σκληρὰν, ἐν ἀνωφελεῖ δὲ ἀγωνίᾳ καὶ στενάζουσα ἐστρεφε πρὸς οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμούς.

Τότε ὁ Κανάρης, ὅστις παρέχων αὐτῇ τὰ πρῶτα βοηθήματα ἐν τῇ παραλίᾳ εἶχε συλλέξει παρὰ ταύτης εἰδήσεις τινὰς, προσεπάθει ν' ἀναπληρώσῃ τὴν σιγὴν τῆς γυναικὸς ἀφηγούμενος τὰς σφαγὰς τῆς Σμύρνης, Ἀφηγεῖτο τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Ὀθωμανικοῦ λαοῦ ἐπὶ τῶ ἀκούσματι τῶν ἐν Μολδοβλαχίᾳ συμβαινόντων, ἀφηγεῖτο πῶς οὗτοι μαινόμενοι, πάντα χαλινὸν συντριψάντες, παντὸς νόμου καταφρονούντες, διέτρεχον τὰς ὁδοὺς τῆς Σμύρνης, διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου φέροντες τὸν θάνατον ἐπὶ τῶν βαπτισμένων (*) ἀφηγεῖτο πῶς ἐβυθίζοντο τὰ πλοῖα, τὰ δημόσια ἐπυρπολοῦντο καταστήματα, συνετρίβοντο αἱ θύραι, παρεθιάζοντο αἱ οἰκίαι, ἐσφάζοντο αἱ οἰκογένειαι . . . .

— Τοὺς εἶδον! . . . . τὰς λέξεις ταύτας μὲ φρικαλέον προέφερε τόνον ἢ πρὸ μικροῦ ἐξηλωμένη, ἥτις, ὡς ὑπὸ πεφυρακτωμένου κεντηθεῖσα σιδήρου, ἠγέρθη αἴφνης, καὶ μὲ φωνὴν, μὲ βλέμμα, μὲ φρυαγμὸν, μὲ θρήνον, ἄπερ ἀδύνατον νὰ περιγράψῃ τις, οὕτως ἐξηκολούθει . . . . Τοὺς εἶδον . . . . ἀπειλητικοὶ ὄρμον κατὰ τῆς οἰκίας μας κραυγάζοντες, «θάνατος εἰς τοὺς Γκιαούρας, θάνατος εἰς τὰ τέκνα τοῦ Χριστοῦ . . . .» Οἱ ὑπνέται μας ἐπὶ μικρὸν ἀνθίστανται κατακερματισθέντες ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ . . . . διψῶντες τὸ αἷμά μας ἀπληστοὶ ἐφορμῶσι πρὸς τὴν θύραν, μὲ βαρεῖας κτυπῶσι σφύρας, συντριβουσι μὲ τοὺς πελέκεις καὶ ἤδη πρὸ αὐτῶν πίπτει ἡ πύλη . . . . Ἄσπλοι καὶ τρέμοντες εἴμεθα εἰς τὰ ἐνδότερα δωμάτια . . . .

(*) Annuaire Historique 1821.—Raffenesj p. 243.

(Ἀκολουθεῖ)

ΒΙΒΛΙΟΠΟΛΙΣ

Βιβλία νεοφανῆ

Ο ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ Ἀγγέλλει πᾶν βιβλίον πεμπόμενον πρὸς τὴν Διοίκουσαν

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΔΠΟ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ ΜΕ-

ΧΡΙΣ ΕΝΩΣΕΩΣ (ἔτη 1815-1864) τομ. Α'. ὑπὸ Π. Χιότου ἱστοριο-

γράφου κλ. Ἐν Ζακύνθῳ τυπογραφεῖον ἡ «Ἐπτάητος» 1374. Τιμ. Ἀρ. 8.—

ΜΕΛΕΤΗ ἐπὶ τοῦ βίου τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ὑπὸ Ν. Γ. Πολ-

του Τόμος Πρῶτος, Μέρος Β'. Ἐν Ἀθήναις.

ΑΙ ΠΕΡΙΗΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΠΤΩΧΗΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ μυθιστορία JULES

ROUQUETTE, μετάφρασις Α. Γ. Παναγιωτοπούλου. Τεύχος Α'.

Ἐν Ἀθήναις, τύποις Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας 1874.

ΜΗ ΜΕ ΛΗΣΜΟΝΕΙ! ἐπεισόδιον τῆς τελευταίας Κρητικῆς ἐπανάστα-

σεως ὑπὸ Ἀγγέλου Καλκάνη, μετάφρασις Ἰωάννου Σ. Μάνεσσα.

ΔΟΚΙΜΙΟΝ ΙΤΑΛΙΚΩΝ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ ἐμμέτρως ἐξελληνισθέντων ὑ-

πο Ἀνδρέου Μαρτζώκη.

LA FEMME ADULTÈRE, par le docteur ΖΙΓΓΟ 2ème édi-

tion, Constantinople, 1874.

Ἰπὸ τὰ κλειστήρια.

ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ ἢ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ ΔΠΟΚΡΥΦΟΝ δράμα εἰς ἐξ πράξεις

ὑπὸ Ἰωάννου Φισσόρε, μετάφρασις Γ. Κ. Σφήκα.

ΚΑ Παρακαλοῦνται οἱ ἔχοντες ἀγγελίας τοῦ πρῖντος δράματος νὰ ἐπιστρέψω-

σιν αὐτὰς ὅσον τάχιον.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Ενταφίου επίκουρου

ΟΙ προμηθεύοντες 10 συνδρομητάς εἰς τὸν «Ζακύνθιον Ἀθῶνα» προπληρόντας τὴν ἐτησίαν συνδρομὴν των, λαμβάνουσιν ἐπὶ ἐν ἔτος αὐτὸν δωρεάν.

ΟΙ ἀλλάσσοντες διαμονὴν συνδρομηταὶ ὀφείλουσι νὰ εἰδοποιώσιν ἐγγράφως τὴν Διεύθυνσιν περὶ τούτου ἵνα γινώσκῃ τὸ πρὸς τὴν νὰ στέλλῃ τὰ φυλλάδια.

ΟΥΔΑΜΕΙΑ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν αἰτήσεις ἄνευ τοῦ ποσοῦ τῆς ἐτησίας συνδρομῆς λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν.

Αἱ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ὀφείλουσι νὰ ᾖσιν ἀπηλλαγμένα ταχυδρομικῶν τελῶν καὶ νὰ ἐπιγράφωνται οὕτω.

Ἦρθε τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικ. Συγγράμ. «Ζακύνθιος Ἀθῶν» εἰς Ζάκυνθον.

Αἱ περιέχουσαι χρήματα ἐπιστολαὶ πρέπει νὰ στέλλωνται ἐπὶ συστάσει.

Αἱ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ἀρχοῦνται τὴν 1ην ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ καὶ εἶναι ὑποχρεωτικῶς ἐτήσιαι.

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Προπληρωτέας ἐν Ζακύνθῳ.

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘῳ	δραχ. νέας	8
» Τῆ ΠΡΟΤΕΓΟΥΣῆ καὶ ταῖς ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ	»	9
» ΤΟΥΡΚΙΑ καὶ ΑἴΓΥΠΤῳ	φράγκα	10
» ΡΩΣΙΑ	ρούβ. ἀογ.	3
» ΤΑΙΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΙΣ	φλωρίον	1
» Τῆ ΔΟΙΠῆ ΕΥΡΩΠῆ	φράγκα	12

Αἱ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

Ἐν Ζακύνθῳ παρὰ τῷ τυπογραφεῖῳ «Ὁ Ζακύνθος», παρὰ τῷ ἐμπορικῷ Γ. Κ. Σφήκα καὶ παρὰ τῷ ἐκδότῃ κ. Ι. Τσακασιάνῳ.

Τὸ γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως τοῦ «Ζακύνθιου Ἀθῶνος» κεῖται πλησίον τοῦ ἐμπροσθοῦ ἐκπαιδευτηρίου τῆς Κοῦ Δημητρίου Βέρρα.